

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדוק שליט"א

בני ברק - אלעד

כ"ד אלול תש"ע

נעבים וילך

שנה י"ד גליון תרע"ז

תוכן הענינים

לקח טוב.....עמוד ב'
 שבת בשבתו.....עמוד ג'
 דבש תמרים.....עמוד ד'
 בשפתי צדיקים.....עמוד ה'
 פרפראות להכמה.....עמוד ו'
 ודרשת וחקרת.....עמוד ח'
 פניני התורה.....עמוד י"ג
 חוקים להורותם.....עמוד י"ד
 הילולא דצדיקיא.....עמוד ט"ז
 דבר בעתו.....עמוד כ'
 משולחן מלכים.....עמוד כ"ב
 דברות קודש.....עמוד כ"ז

ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו

מבוזהלים ומפוהדים, חסרי אונים ואובדי עצות הסתובבו להם שני חכרים ביער גדוש בעצים עבותים, ושבילים מפותלים באין מוצא, ומרגע לרגע דאגתם גברה כי לפתע נתוודעו שאין שום מושג לדעת את הדרך אשר ילכון בה, ועלטה כבידה ירדה עליהם ונהמות החיות ויללות התנינים הפחידים עד עמקי נשמתם, ומיכסו עצה כדת מה לעשות כדי לצאת מן הסבך הזה. **לבסוף** החליטו ביניהם שכל אחד ילך להפש את הדרך אשר בה ישכון אור, אמנם כדי שלא יתרחקו אחד מחבירו יותר מדאי, סיכמו ביניהם שכל כמה דקות יצעקו אחד לחבירו, ועד שהלה ישמע קול רעהו הרי הוא סימן שעדיין לא הרחקו נדוד, ועדיין הקשר ביניהם לא נפסק.

והנמשל הוא, בבוא האדם לעשות חשבון לנפשו כפרט לדעת עד כמה נתלכלך בחטא ועד כמה נשתקע בעוונות ובהבלי עולם הזה, ודאגה מכרסמת בלבו מי יודע עד כמה נתרחקתי ממקור הקדושה, ועד כמה נפסק הקשר ביני לבין קוני, ומי יודע האם עדיין לא אבדה תקוותי וכבר לא איהרתי את המועד.

על כן בא הכתוב לאמר לכל יאמר האדם נואש, והעצה היעוצה הוא ושבת עד ה' אלוקיך "ושמעת בקולו" דהיינו סימן זה יהא מסור בידך שכל זמן שמפעפע בקרבך רגשי הרטה ותשובה, ומתעורר בשיפור ותיקון המעשים ע"י לימוד התורה"ק ולימוד בספרי מוסר וחסידות הוא סימן מובהק שעדיין הקשר לא נפסק כי כל זמן שנשמע בקרבך קול ה' בכח כמו כן השומע תפילת כל פה שומע קולך ומבין ומאזין ומביט לקול תפילתינו ותשובתינו.

והנה עומדים אנו בימי הרחמים והסליחות לפני יום הדין הגדול והנורא, וכ"א כבר שרוי באימת הדין, וכמו שאנו אומרים בנוסח התפילה ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על צבא מרום בדין כי לא יזכו בעיניך בדין, והרי הדברים ק"ו, דמה מלאכי השרת קדושי עליון אשר לא טעמו טעם הטא מעולם, ועומדים תמיד הכן לשרת את הבור"ת ביראה, בהגיע יום הדין חיל ורעדה יאחזון שמא לא יזכו בדין, על אחת כמה וכמה אנו קרוצי חומר אוזבי הקיר המוכשרים לקבל טומאה ולהטוא, אמנם בזאת יבחן א"ע אם אכן נתרחק מהשי"ת אם לא ישמע ויתעורר מקול השופר שעומד ומתריע שפרו מעשיכם זהו אות וסימן כי רחוק הוא לגמרי מהקב"ה וכבר נאחו בסבך היצר ותחבולותיו.

זמנים	הדה"ג	מוצ"ש	סוק"ש	סו"ת
ברוקלין	7:10	8:36	8:54	10:15
קרית יואל	7:11	8:37	8:56	10:17
מאנסי	7:33	8:58	8:55	10:16
לעיקוואד	7:32	8:58	8:55	10:16
מאנטרעאל	7:39	9:04	9:06	10:27
מעלבירן	5:31	7:02	9:04	10:43
בוטנאס איירעס	6:12	7:41	9:38	11:14
לאנדאן	7:58	9:24	8:23	10:37
מאנטשעס טער	8:12	9:37	8:22	10:43
אנטווערפן	8:36	10:05	9:06	11:19
וויען	7:45	9:10	8:50	10:54
בני ברק	6:57	8:31	8:38	10:32
ירושלים	6:42	8:34	8:38	10:32

אבות פרק ה' ו'

לוח יסודי התורה		למדת
☐	זונטאג	מוטח כ"ה
☐	מאנטאג	מוטח כ"ו
☐	דינסטיג	מוטח כ"ז
☐	מיטוואך	מוטח ע"ב ז"ה
☐	דאנערשטיג	מוטח א' ד"ה
☐	פרייטיג	מוטח ב' ד"ה
☐	שבת קודש	חורה

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב, הנצחת שם, לעילוי נשמת, אפשר לפנות:

בארה"ב: באר"י:

להר"ר מנחם פרידמאן הי"ו 845-662-5579
 להר"ר אנושיל אילאוויטש הי"ו 011-972-527648437

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו, דיש ב' מיני התעוררות נגד ב' דברים הנוגעים לעבודת הש"ת, א' במחשבה ב' במעשה, והנה בדברים הנוגעים במעשה צריך התעוררות

תחילה, זה שאמרו חז"ל בעובדא דלתתא איתער לעילא, משא"כ בדברים הנוגעים במחשבה כגון הרהורי תשובה שבאין אפי' לאדם רש"י, היינו מצד התעוררות העליון, והם מצד התפשטות הבת קול שבכל יום, וזשה"כ הנסתרות ר"ל קדושת המחשבה והרהורי תשובה שדם נסתרים, לה' אלקינו שבא מצד התעוררות העליון, משא"כ הנגלות במעשה הנגלה, הוא מצד האדם, וז"ש לנו ולבנינו.

כי קרוב אליך הדבר מאד בפך ובלבבך לעשותו, כתב של"ה הם ג' דברים הצריכים לתשובה, פה, לב, אברי העשוי, ולפענ"ד שבוה יובן פ"י הפיוט (בזכרונות ליום ב')

דרי"ה) עשה פלא לחיים לכל היו כמתים, כי פלי"א רי"ת פ"ה ליב א"יברים, ומבקשים אנחנו שלא נהיה ח"י כמתים כרשעים אלא שיעשה הפל"א שלנו לחיים לשוב לפניו, כיח"ד אמן. (התם סופר)

לא בשמים היא לאמר, כי למי שרוצה בכל לבו להתרכב בתורה שאף אם היה בשמים היה מחפש אחריה כמי"ש רש"י צ"ל על לא בשמים היא וכו', אליו היא קרובה באמת. (הידושי הד"ם)

אם יהיה נדחק בקצה השמים משם יקבצך, אפילו אם היו תהיו נדחים מעבודתו יתברך בקצה השמים, אם כמק' תהיה עוד מעט כוונה בשבילו יתעלה, משם יקבצך. (בוצינא הנהורא)

והיה כי יבוא עליך כל הדברים האלה וכו', בכל הגוים אשר וכו', י"ל כי נודע מאדוינו הק' הבעש"ט שאם ידע אדם שאולפו של עולם בכל תנועה ותנועה, מיד יתפרדו כל פועלי און, וברושלמי איה אלקיך בכרך גדול של רומי, והוא מפורסם

בספרי הצדיקים, והו כוונת הפסוק בכל הגוים אשר הדייך ה' אלקיך שמה, ר"ל והשבותך אל לבבך, שגם בכל הגוים וכו' גם שם ה' אלקיך שמה. (אמרי יוסף)

ובחרת בחיים, בשם הרב הק' מו"ה יודא צבי מסמרטעין דייק בחיים ולא כל חיים כמו שדרשו ביצחק ולא כל יצחק, ואף כאן יש מי שעוסק בדרך הדוים דדיינו תורה ומצוות, אבל יש בו פניות והתפארות גם

זה לא טוב, רק צריך להיות בלתי לה' לבדו. (קרבן העני)

בכל הגוים אשר הדייך, ה' אלקיך שמה, זה מליצה על ישראל שנדחים המה במקומות שאפי' המלאכים אם היו מתעורבים בריבוי מקומות ההם היו ג"כ חוטאים, אשר הדייך, אמנם ה' אלקיך שמה. (רשפי אש)

וילך משה וידבר את כל הדברים האלה, י"ל כי ידוע דאחשמוטא דמשה בכל דרא תרא כמי"א חז"ל משה שפיר קאמרת, וגם עכשיו שנתחדשו דברי התורה בפי הצדיק הוא אז בבחי' משה, ולזה אמר וילך משה ר"ל אף שכבר הלך משה לעולמו ומרומים ישכון, מי"א וידבר את הדברים האלה, כי עודנו מדבר דברי תורה אל בני ישראל.

(תפארת שלמה)

כי קרוב אליך הדבר מאד בפך ובלבבך לעשותו, ל' רומו על הכנעה, בחי' מאוד מאוד הוי שפל רוח, ראשית התשובה היא ההכנעה, שדעי שפלות עצמו וגדלות הבורא, ואז קרוב אליך הדבר, ואח"כ תחזור בפך כ"כ הרבה עד שיכנס גם בלבבך ועד שתזכה לעשותו. (תורת אבות)

כי הוא חייך ואורך ימך, הוא ע"ד משל, לפעמים כשהאדם הוא חולה או הרופא נתן לו סמננים מרים ואז בשעת אכילה מר לו מאוד אלא שלבסוף הוא לו לאורך ימים, וכן לפעמים הוא אוכל דבש הרבה ומתק לו מאוד אבל לבסוף הוא נעשה חולה מזה נמצא שאין זה לו לאריכות ימים, אבל התורה בשעת מעשה מתוק לו מאוד, והו כי הוא חייך, שמרגיש חיות טובת, וגם היא לו לאריכות ימים, שאין מוגעילין מיתה כי הנפש המושכלת הי לעולם. (קול שמה)

לא יתשל עצמו מחמת שפלותו אלא יעסוק בתורה ומצוות

אתם נצבים היום, רומו לר"ה זמן מוכשר לתשובה כמאמר הגמ' דרש ה' בהמצאו אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ, וצריך כל אדם להתעורר בתשובה בימים אלו לתקן מה שפגם בכל השנה, ועיקר החרבות בתורה ומצוות כי הם המטהרות את האדם מכל זחמא וחלאה ומעלות אותו מכורא עמיקתא לאגרא רמה, והנה יש המתרשל בזה מחמת שפלותו, כי יאמר איך אנשי אל הקודש, מלוכלך ומטונף מלא עונות ופשעים, מכף רגלו ועד ראשי און בי מתום, אך האמת אינו כן, כי אף החוטא היותר גדול, כאשר ירבה בתורה ומצוות יתנוצץ בו אור הקדושה ויטהר, ואף שבתחילה לא ירגיש מעט בעבודתו מחמת המסך המכדיל, אבל מעט מעט יתלק המסך ויתחיל להרגיש נועם ועריכות, עד שלבסוף יכנס בו חשק נמצרה לעבודת הש"ת, רומו לדבר כי ב' פעמים נצבים מוצינו בתורה שהם שני הפכיים, א' דתן ואמרים יצאו נצבים, לחלוק על ה' ותורתו, ב' והנה שלשה אנשים נצבים עליו האומר באאג"ה שעבד או ה' במסיו"ג, שמתוך צער רין לקיים המצוה בחשק ואהבה, וזה בא להתורות שאף החוטא היותר מושקע יכול להגיע למדרגת אהבה של אאג"ה, והו שרומו אף כשאתם נצבים בבחינתם של דתן ואמרים, אעפ"כ תכלו להגיע לנצבים של אאג"ה, לעסוק בתורה ומצוות בחשק ואהבה, ולכן את"ם טטרקון תורה מיצה אהבה, והבן.

הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו וכו', הנסתרות לה' אלקינו פי עבודת ה' ראוי שתהיה בהסתר שהוא במחשבה, שהוא היותר נסתר מבני אדם, כיוון דאין אנו מספיקין להודות וכו', והנגלות פי המעם שהתורה ותפילה הוא בהתגלות, לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה האות פי שתלמדו בנינו לעבוד ה' ולעשות מצותיו ולהגות בתורתו, שאי אפשר ללמוד זה ממחשבת זולתו, כי אם מנראה מתפילתו הזכה ולימוד תורתו.

והתירך ה' אלקיך לטובה, כלומר אפי' מה שיקבל טובות מאת הש"ת טובות עולם הזה, לא ינוכה לנו מזה לעוה"ב, כי פי טובות העוה"ז מה שמשפיע עלינו, יש לו כביכול נחת והודוה, זה לשון הוותרך כלומר שלא ינוכה לך מוכיותך מחמת קבלת טובות העוה"ז, רק שטובות העוה"ז יתן לך יתר על שברך, וכל זכיותך, יתור לך להעוה"ב, כי הש"ת יש לו תענוג כשמשפיע עלינו טובה בעוה"ז, והו כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב. (קדושת לוי)

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים,
על פרשת השבוע ערובים וסדורים

שמירת שבת מצלת את האדם מיסורין ומיתה

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' א, י"ל עפ"ד הטו"ז סי' רמ"ב
אהא דאמרו כל השומר שבת כהלכתו אפי' עע"ז כדור אנוש
מוחלין לו איכא למידק אי לא עשה תשובה שבת מאי מהני ואי
עשה תשובה שבת ל"ל, ונראה דמירי שעשה תשובה אלא
דתשובה לא מהני שיהי' מוחלין לו כדאינתא בפ' יוה"כ עבר על
כריתות ומיתות ב"ד תשובה תולה ומיתה ממרקת, קמ"ל דאם
בעשותו תשובה שומר שבת כהלכתו מהני שיהא נמחל לו
לגמרי עכ"ל הטו"ז, והנה מבואר בזוה"ק פ' פנחס רל"א ויהי
היום דא ר"ה, וכבר כ' בספרה"ק גם בהיום הנאמר כאן אתם
נצבים היום רומז על ר"ה גם תיבת היום רומז לשבת כטעם
שבת היום, וז"ש אתם נצבים היום דא ר"ה ופירש"י הרבה
הכעסתם לפני המקום והרי כולכם קיימים וק' הא מבואר בפ'
יוה"כ דעל כמה עבירות אין תשובה ויהי"כ"פ מכפר כ"א ח"ו ע"י
יסורים או מיתה, וע"ז רמז הפסוק אתם נצבים שתהיו קיימים
היום דא ר"ה ויום השבת דאם ישמור שבת כהלכתו אז תשובה
מהני אף בלי יסורים המממקים כדברי הטו"ז ז"ל וע"כ גם אם
הרבה הכעסתם לפני המקום חיים כולכם היום. (קדושת יו"ט)

שבת קודם ר"ה מצטרפת לעורך מדת החסד

אתם נצבים היום כלכם לפני היום ה' אלהיכם וגו' אשר ה'
אלקין כורת עמך היום דקדקו המפרשים בטעם שנכפל תיבת
היום שתי פעמים. ויתבאר על מה שכתב מרן החת"ס בדרשותיו
דע"כ אין תוקעין בשופר כשחל ר"ה בשבת דכתב היעב"ץ
בסידורו במה שאומרים בתפילות ר"ה לשון ובכן כי בכך
גימטריא ע"ב כמנץ חסד והנה קדושת ר"ה הוא שני ימים אבל
אין בו שיעור ע"ב שעות אבל כשחל בשבת נצרך לזה עוד
קדושת שבת והוה כמו שלשה ימים שהם ע"ב שעות לכן לא
צריך שופר כי הוא בעצמו חיים של חסד עי"ש, אכן מקום יש
אתי להוסיף על דבריו הקדושים ולדרוש בחינה זו על כל שנה
ושנה אף כשלא חל ראש השנה בשבת, והוא על דאינתא בזוה"ק
כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעא תליין משום דההוא
יומא מתברכאן מיניה של שיתא יומין, ולפ"ז י"ל כי מאחר
שקדושת השבת נמשך בכל ימות השבוע ובכל יום ויום יש בו
הארת השבת א"כ אף כשחל ר"ה בחול מתעורר קדושת יום
השבת העבר והוא מצטרף עם יום ראש השנה, וכאשר נצטרף
שני ימים של ר"ה עם יום השבת הרי הם כמו שלשה ימים שיש
בהם שיעור ע"ב שעות כמנץ חסד, ועל ידי זה אנו זוכים
לכחינת ובכ"ן אבא אל המלך, ובעת שהקב"ה יושב על כסא דין
ויעמיד במשפט כל יצורי עולמים מתעורר חסד ורחמים עלינו
ועל כל ישראל בכך קדושת השבת וע"ז ירמוז הכתוב אתם
נצבים היום ואינתא בזוה"ק היום דא ראש השנה, ונרמז בזה כי
ביום ר"ה כולם נצבים לפני ה' ולכן נכפל בפסוקים אלו תיבות
היום שתי פעמים א' על ראש השנה והיום השני רומז על יום
השבת, (עי' אוה"ח פ' ואתחנן) ונרמז בזה כי ביום ראש עת
יעמדו במשפט כל יצורי עולמים מצטרף יום השבת עם יום
ראש השנה להיות שיעור ע"ב שעות כמנץ חסד, ועל ידי זה
נתעורר חסד ורחמים על כל ישראל, ולכן כתב הטור שקורין

אתם נצבים קודם ראש השנה, כי בפרשה זו נזכר מענינא
דיומא של שבת זו שלפני ראש השנה לעורך מספר ע"ב כמנץ
חסד בבחינת ובכן אבא אל המלך. (ברך משה)

ע"י שמירת יצאלו ישראל מן הגלות

ושבת עד ה' אלקיך וכו' נראה דהנה אחרי התשובה על ע"ז
כמ"ש בכל ושבית עד ה' אזי משפט הבכורה להזכר בשמירת
שבת, כאר"ל מחלל שבת בפרהסיא כעע"ז, והנה אר"ל אלמלי
שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין ובזוה"ק אינתא
דשבת א' סגי ונקרא שתי שבתות שבת דליליא ודיממא, ובדרך
רמז אמרנו דע"ז ירמוז הכ' ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד וירמוז
ויהי ערב על הגלות ויהי בוקר דגאולה, ע"י שמירת יום א' שבת
אחד וגם ע"פ דבריהם ז"ל שאמר השבת לפני הקב"ה לכל
הימים נתת בן זוג ולי' וכו' והוה יום א' שבת שהוא אחד ואין שני
לו זוג והבן, וזה הביאור הכ' אחר התשובה על ע"ז ולשוב
לאחדות גמור עד ה' יהי' אלקיך אז החיוב לשקוד על שמירת
שבת וזהו ושמת כל היום רק יום אחד שבת אחד לבד מיד
ושב ה' וכו'. (נזעם מגדים)

משה רצה ללמוד שמונת לילך בשבת

וילך משה, נ"ל דכ"ק דודי הגאון בית שערים ז"ל מביא בת'
קל"ט קו' האחרונים אמאי לא יהי' אסור לילך בשבת אפי' מאה
אמה מכח חצי שיעור דאסור מה"ת, גם למ"ד תחומין דרבנן
מכ"מ י"ב מיל הוי מה"ת, גם בשו"ת שאילת שלום מביא קו' זו
איך מצאנו ידינו ורגלינו לפסוע אפי' פסיעה אחת ברה"ר ביום
ש"ק הרי הוי ח"ש ואסור מה"ת, ועי"ש מה שתירצו ובעט"ס
בסוגי' דח"ש מביא עוד תירוצים על קו' הנ"ל. וגם אם הדחין כל
התירוצים אבל האמת הוא דמותר לצאת בשבת פחות מתחום
ואין כאן איסור ח"ש, ודבר זה הודיע משה רבינו לבנ"י בהליכתו
בש"ק כי יום שבת הי' בעת שדיבר בן מאה ועשרים שנה אנכי
היום, עיין תוס' מנחות דף ל' ד"ה מכאן ובמפורשי תורה וז"ש
וילך משה - וידבר לא אוכל עוד לצאת ולבא, הגם כי קשה עלי
היציאה והביאה מכ"מ אני אלך להראות היתר הליכה בשבת.

(זכור ושמוך)

ע"י השבת לא יבוא לידי הפסק בעבודת השי"ת

לא אוכל עוד לצאת ולבוא, הנה בש"ק אומרים המאחרים
לצאת מן השבת וממהרים לבוא, ופירשו רבוה"ק ביהודי הטרוד
בעסקיו כל ימות השבוע כיון שבא ש"ק עליו לשמור עתותיו
שיהי' כל רגע כולו קודש לעבודת ה' ויהר מאד לבל יצא מן
השבת, אמנם בהיותו מסובך בענינים גשמיים בודאי עלול
שיארע לו לצאת על ידם מן השבת, ומה יעשה אז, ימהר מיד
לשוב שנית אל השבת, והנה בחי' זו יש אצל צדיקים תמיד
אפילו בימות החול, שמאחרים לצאת מגבול הקדושה, ואפי' אם
אירע בכ"ז שיצאו ע"י טרדות גשמיות, או ע"י שמוכרחים
לשאת במשא הקהל ולדבר אתם בעניניהם, תיפק ומיד ממחרים
לבוא ולחזור אל הקדושה, כלפי ענין זה אמר משרע"ה ביום
אחריתו לא אוכל עוד לצאת מן העבודת הק' ולחזור ולבוא, כי
ה' אז כ"כ דבוק בהשי"ת בלא שום הפסק. (דברי שמואל)

רבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

מדה טובה אחרת לו, ועייכ לעולם אל יוציא עצמו מחלל עיד האמור בתוך עמי אנכי יושבת והקבי"ה משניה על כלל ישראל ולא בפרטן עייכ, וזשייה אתם נצבים היום דא רי"ה, כלכם דייקא לפני ה', רי"ל דהשיית גומל חסדים טובים לעמו ישראל לדוגם כלכם יחד על כלל ישראל ולא בפרטן, כל איש ישראל, רי"ל כל איש נידון בתוך הכלל כולו, והכל נסקרין במקורה אחת דייקא ולא כל איש בפני עצמו. (עצי חיים)

☆

למען ספות הרזה את הצמאה.
וברשיי פי שאוסף לו פרעניות על מה שעשה בשוגג, ואצרפם עם המזיד ואפרע הכל ממנו, ורה הוא שוגג שעושה שלא מדעת וצמאה זה המזיד שעושה מדעת ובתאוה, ולכאורה וכי דינא הכי לצרף את השוגג אל המזיד, אבל יוכן דהנה כתיב פוקד עון אבות אל בנים, ובגמ' כשאוחזין מעשה אבותיהם בידם, הכונה שיענש האדם אפי' בכמה נגלולים על מה שחטא בנגלולו הקודם, אם יאחז רשע דרכו, והיינו אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם בכחיי הנגלול, והנה אלו החטאים שעשו בנגלולים הקודמים אינם אלא פגמי הנפש וגוף הזה לא חטא בחטא זה אלא גוף אחר ונשמה זו, והוא בכחיי שוגג אצל הגוף הזה, ועייכ קראו הכתוב רוח, כי הוא לא תאב אל החטא הזה ונעשה בלא דעת ורצונו, ואי"א לענוש על חטא זה כי שוגג הוא אצלו, אבל כשאוחזין מעשה אבותיהם בידם ומוסיף זדונות בנגלול זה, זה יקרא צמאה, שעושה בזדון לבו ובתאות יצרו, ואז פוקד המקום בי"ה גם על העונות הראשונות ויצרפם לאלו.

(דברי יוא"ל)

מחויבים לצוותם בטוב ולהזהירם על הרעכדי שילכו בדרך הטוב, והוא רק עיי שיזהירו אותם על כך. (ייטב לב)

☆

אתם נצבים היום כלכם לפני ה'.
וברשיי פי הרבה הכעסתם לפני המקום והרי אתם קיימים לפניו. ויוכן עפי"ד הטויז אהא דאמרו כל השומר שבת אפי' עועיז דדור אנוש מוחלין לו איכא למידק אי לא עשה תשובה שבת מאי מהני ואי עשה תשובה שבת למה לו, ונראה דמייורי שעשה תשובה אלא דתשובה לא מהני שיהא מוחלין לו כדאיתא בפי יוה"כ עבר על כריתות וכו' תשובה תולה ומיתה ממרקת, קמ"ל דאם בעשותו תשובה שומר שבת כהלכתו מהני שיהא נמחל לו לגמרי, והנה נאמר בספ"ק דהיום הנאמר כאן רומז לרי"ה, גם תיבת היום רומז לשבת כמעם שבת היום, וזייש אתם נצבים היום דא רי"ה, ופרשיי הרבה הכעסתם לפני המקום והרי כלכם קיימים וקשה הא מבואר דע"ל כמה עבירות אין תשובה ויוה"כ מכפר, ועיי רמז הפסוק אתם נצבים שתהיו קיימים היום דא רי"ה ויום השבת דאם ישמור השבת אז תשובה מהני אף בלי יסורים הממרקים ועייכ גם אם הרבה הכעסתם לפני המקום חיים כלכם היום. (קדושת יו"ט)

☆

אתם נצבים היום כלכם לפני ה'.
וגו' וקשה פתח בלשון רבים ומסיים בלשון יחיד, ונראה עפימי"ש ביש"מ שמצינו כמה דברים שהן בעצמותן חרופין ומרין כמו מלח ותבלין ועם דברים אחרים הם טובים ולא יאכל תפל מבלי מלח, וכייכ נמצא בכני אדם שבעצמותן נראים לכאורה בלתי יפים אבל בכללות כלך יפה אף נעים זה יש לו מדה טובה זו וזה

אתם נצבים היום כלכם. יוכן עפי"י המבואר בספרים כי קירותיו מעידין עליו, היינו לבו כמי"ש עה"פ ויסב חזקיה פניו אל הקיר ואנשי ביתו, היינו אבריו כי הרשע עוונותיו חקוקים על עצמותיו, ובהצדיק חזקות חקוקים כמי"ש כל עצמותיו תאמרנה וכו', והמצות בעצמן מליצין והעונות מקטריגין, וכן צריך לבא עם כל ימי השנה כמו שלכסוף צריך לבא עם כל הימים, ובהצדיקים יום ליום יביע אומר, ובהרשעים ימים ידברו דברי קשות, והנה בעדות נאמר ועמדו שני האנשים כי כן קבלו חז"ל דבעדים משתעי קרא, והיינו אתם נצבים שאתם בעצמכם עדות, גם היום"ם הוא עד כל יום ויום של כל השנה, ונמחק העונות בתשובה ונחקקין זכיות במקומו והיינו לעברך רי"ל במקום שנחקק שעברת על מצות ה' כברית היא שמה יהיה נכתב ונחקק דברי חברית. (ישמח משה)

☆

הנסתרות לה"א והנגלות לבני ולבנינו וגו'. ירמוז על מה שמוכא בחובת הלבבות כי לפעמים יפתח היצר לאדם ויאמר לא יתכן עבודתך בלב שלם אלא בכסות את מעשיך מבני אדם, ואל יראה עליך שום מדה טובה ואל תצוה על הטוב ולא תזהיר מהרע, אז תשיב לו כי לא זה הדרך כי"א שראוי להסתיר מה שאפשר מבלי דעת בני אדם, אבל להתפלל בציבור וגם להורות לבני אדם דרכי ה' אין זה חייב אני לעשותו עייכ, וזייש הנסתרות לה"א והנגלות גייכ לשמו ית' צריך לעשותו ולא בעבור שבה בני אדם, ושמא תאמר כי צריך לכסות כל מעשיו ובל יראה בהגלות נגלות לעין זולתו, עייז אומרים לו לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה, כי אנו

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

לא בשמים הוא

קצב אחד בא פעם להרה"ק החוזה מלובלין זי"ע ושאל בעצתו מה לעשות בבהמות שיש לו, אם לשוחטן לחג או למכרן, כי הוא מתיירא שמא יימצאו טריפות, ציוהו החוזה שיכתוב על כל בהמה תוארה וסימניה בכתב, והקצב עשה כן, לקח הרבי את הכתב וקרא בתוכו ועל כל בהמה ובהמה אמר לו: זו כשרה, זו טריפה, וזו איני יודע שכן בזו תימצא שאלה ואיך שיפסוק הרב אם כשרה או טריפה איננו יודע מפני שעל פסק ההלכה נאמר "לא בשמים הוא".

שבת שלפני ראש השנה

פע"א בשב"ק שלפני ר"ה בסעודת שחרית אמר הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע להמסובין על שולחנו: אכלו לשם שמים כי המאכלים שלנו מגרשים מן האדם האוכל אצלי כל מיני חומריות וגשמיות וכל מיני אפיקורסות, וכלולים בהם כל מיני קדושות, ובסעודת שבת זו שלפני ראש השנה יש בה כח כל הסליחות מ"זכור ברית" והפיזטים של שחרית ומוסף של ר"ה, ומ"כל נדרי" ושחרית ומוסף של יום הקדוש, ומימים הראשונים של סוכות, ושמייני עצרת ושמחת תורה עד אסרו חג, היינו כענין דכתיב בחנה "ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה וכו' ותתפלל" ולכאורה איך עברה על מאמר חז"ל (ברכות ז'): לא תאכלו קודם שתתפללו וכו', אלא בסעודה זו של בעלה הקדוש אלקנה איש אלוקים היה נכלל כח כל התפילות שהתפללה אח"כ, וע"י האכילה ושתייה בסעודה זו של בעלה הקדוש אלקנה ניתוסף לה חיות ומוחין והשיגה מדריגות התפילה ויכלה להתפלל, וכן בסעודת שבת זו שלפני ראש השנה נכלל כח כל התפילות עד אסרו חג כנ"ל. (דברי ישראל)

לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים

במוצש"ק בלילה הראשונה של סליחות ישב הרה"ק המגיד מטריסק זצוק"ל בביתו נאוה קודש ועמדו לפניו כמה אנשים והוא דיבר בקדשו דברים גבוהים ורמים כדרכו בקודש, ובא אליו אחד מנכדיו ושאל אותו מדוע אינו הולך לביהמ"ד לומר סליחות כי כבר הגיע העת, אמר לו הרה"ק: האם אתה מוכן כבר, השיב לו הנכד: וזקיני האם אינו מוכן עדיין, אמר לו: בוודאי איננו מוכן לזה, כי איך אלך לומר סליחות, כי ההתחלה מהסליחות הוא לך ה' הצדקה, ואני יודע שאין הדבר כן, כי הלא נראה בנוהג שבעולם מה עושה האב כשיש לו ח"ו בן שאינו הגון הלא אדרבה הוא מטיב עמו כדי שלא יתקלקל ח"ו יותר, ובפרט שאני יודע כי בני ישראל הם טובים וישרים ואיננו יודע מה יש להשי"ת עליהם, אח"כ אמר: ולנו בושת הפנים זהו אמת, על כן נלך לומר סליחות, והלך לביהמ"ד לומר סליחות.

את"ם נצבים היום

הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע הפציר פעם את הרה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב זי"ע שיאמר תורה בביתו לפני אנשי שלומו, והיה אז פרשת נצבים, ואמר: אתם נצבים היום, את"ם הוא ר"ת א"בן מ'קיר ת'זעק, ואמר: שלכן לעולם קורין פרשת נצבים לפני ר"ה כדי לרמז שאף מי שיש לו לב אבן צריך לזעוק "היום" - דא ראש השנה - אל ה', וגעו כל העם בכייה. (ספרן של צדיקים)

ואמר הדור האחרון

בפעטערבורג היה איש אחד שהיה מתדמה אל הגוים והיה נוהג כמותם בשם לשון ומלבוש, יום אחד בא אליו הגאון ר' יצחק אלחנן מקובנא שישתדל אצל המלוכה בענין מסוים, כשהיה הגאון בביתו התפאר לפניו האיש ביהדותו והראה לו את הטלית ותפילין שהוא מקפיד להניחם כל יום, וסיים ואמר שרחמנא ליבא בעי שהעיקר הוא לא התנהגותו החיצונית של האדם בין הבריות אלא הפנימיות, הלב, ובלבבו הרי הוא צדיק גמור, השיב לו הגאון ר' יצחק אלחנן ואמר: בפרשתן כתיב "ותראו את שיקוציהם ואת גילוליהם עץ ואבן" דהיינו אע"פ שלא תהיו אלא רואים את שיקוציהם, ואע"פ שבלבבכם תהיו רחוקים מהם מאוד ומתחברים עמהם רק משום "כסף וזהב אשר עמהם" עכ"ז "לא יאבה ה' סלוח לו" שכן אתה בעצמך אולי תישאר ביהדותך, אבל "הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם" הדור הבא הם כבר יהיו לגויים, בבחינת "והנכרי אשר יבוא מארץ רחוקה", שהם כבר יהיו רחוקים לגמרי ואפי' בלבם, לבסוף לא רק בניו של האיש הזה היו לגויים אלא אף הוא עצמו המיר את דתו זמן קצר לאחר מכן.

העידותי בכם את השמים ואת הארץ

בשנה האחרונה לחיי הרה"ק השפת אמת זי"ע, פרצה מלחמת רוסיא ונלקחו לצבא אלפי אברכים מחסידיו, ונשלחו לשדות הקרב במזרח הרחוק, השפ"א היה מברך את חסידיו לפני צאתם לדרך הרחוקה, והיה אומר להם: מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו, כל מי שהוא ירא שמים ילך וישוב בתשובה ואז מובטח לו שישוב לביתו מן המלחמה, חסידיו היו שולחים לו מכתבים מן הקרב, חידושי תורה, והיו מספרים לו כל הקורות אותם, והיה שם אברך אחד עילוי מעיר אוסטראווצא שכתב לו פלפול ארוך על רבינו יונה, השפ"א השיב לו במכתבו, ופתח המכתב בפסוק "העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ", העידותי - מלשון עדי וקישוט, ורוצה לומר: קישטתי בכם, באברכים כאלה, את השמים ואת הארץ. (שיחות קודש)

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנות"ק על טהרת הקודש

פרשת נצבים וילך

נו"ה ארי' וזייס הי"ו

המלמד: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

נו"ה מרדכי שלמה פאוועל הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

נו"ה שלמה ווערצבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

נו"ה מאיר וואלף מענדלאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

נו"ה חיים צבי פישער הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

נו"ה יעקב יצחק אייזיק הירש הי"ו

המלמד: הר"ר חיים הירש שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

נו"ה משה יודא העכט הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

נו"ה דוד הערש מערץ הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

הרב הערש טעלער הי"ו

המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

נו"ה דניאל יודא הירש הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

נו"ה אברהם אלימלך טייטלבוים הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

נו"ה לייביש פרענקל הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

נו"ה ר' ראובן אליעזר שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאקער שליט"א

נו"ה ר' יואל ווייסמאן הי"ו

המלמד: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

נו"ה יואל הערשקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

נו"ה אשר לעמיל גלויבער הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

נו"ה יצחק יודא פארגעס הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

נו"ה אברהם שלמה לעבאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

נו"ה עזר נתנאל מאשקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים,
כפתור ופרח משוקדים

ההכוונה על אחד זמן התחי' ושמעי' תחית המתים אכן י"ל דמכאן אין ראי' די"ל דאין זה הבטחה לאחד התחי' רק הקב"ה צוה תיפק לא"א לעשות קנין בארץ עבור זרעו וכדאמר' בגמ' ב"ב הרי שהקנה השי"ת את הארץ לא"א ושוב אין מכאן ראי' לתחיה"מ. אמנם יש להביא ראי' דאברהם לא עשה שום קנין וז"ל כלל שלו דהרי הקשו הראשונים איך יצאו ממצרים אחר רד"ז שנים הרי הגזירה היתה על ד' מאות שנה ורש"י תירץ דהחשבון של ד' מאות שנה מתחיל משנולד יצחק ואם נאמר דקנה א"א הארץ והוי מיד שלו א"כ דר יצחק בארצו ולא סבל כלל עול הגלות וע"כ דאברהם לא קנה כלל הארץ ושוב שמעי' תחיה"מ מה"ת אמנם י"ל דגם זה אינו ראי' דלעולם י"ל דאברהם קנה את הארץ בקנין חזקה והוי מיד שלו ואי דקשה דנחסר מזמן השעבוד ולמה יצאו קודם הזמן ממצרים כבר כתבנו לתרץ משום דישאל נעשו אז ממלכת כהנים וגוי קדוש וקיי"ל דהקדש מפקיע מידי שעבוד להכי שפיר יצאו או אף דלא נשלם הזמן. אמנם כאשר הקב"ה יודע מה שעתיד להיות יודע מראש שאחר קבלת התורה יחטאו בעגל ויפקע הקדושה מהם שוב אין לומר דמה"ש הוציאם ממצרים קודם הזמן וע"כ משום דנשלם זמן משום דהגלות מתחיל משנולד יצחק וע"כ דיצחק לא הי' דד בארצו דאברהם לא קנה את הארץ וקרא דלך אתננה ע"כ הוי הבטחה לאחד תחית המתים ולפ"י שפיר השיב להם נקוטו מיהא פלגא בידייכו דהקב"ה יודע מה שעתיד להיות וממילא ע"י ע"כ שמעי' תחית המתים מה"ת מקרא לך אתננה כנ"ל. (חמודי צבי)

☆

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא וגו', במדרש הלכה אדם מישאל שעומד לקרות לתורה מה מברך לפניו ומייתי לי מדכתיב ברוך אתה ה' למדני חוקיך ע"ש שהאריך, ולפע"ד יובן בהבין מאחז"ל על פסוק על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עוכם את תורתי אשר נתתי לפניכם ואמר רב יהודה אמר רב מה היא שלא ברט בתורה תחלה, וכבר פרשתי בזה במ"א וכעת יראה בקיצור, כי הם מאט שמוע לקול נביאים באמנם כי גם יראת שמים בידי שמים ואין לאדם כח בזה, והנה הרשב"א כ' בתשובה לכן לא תקנו ברכה על נתינת צדקה כי אולי לא ירצה העני לקבל, וה"נ איך יברך על התורה תחלה דלמא יהגו ולא יבין ולא יזכה בה כדמסיק תעלא מבי כרבא, ולא האמינו כי זה תלוי באדם ואינו בידי שמים, כי כל המגיע בתורה זוכה לכתרה והיא הפקר לכל יעתי ומצאתי תאמיני, וזהו מרומם בקרא על עוכם את תורתי אשר נתתי לפניכם פי' לא האמינו שנתתי לפניכם ברשותם וחפצם, ועל כן בפי' זו דכתי' לא בשמים היא לא נפלאה היא ממך, קרוב אליך הדבר מאוד וכאלה רבות לכן שאל על ברכת התורה דאליה אין מקום לברכת התורה לפניה כלל, ולכן מייתי לי שפיר מברוך אתה ה' למדני חוקיך מדהע"ה שהי' מברך ואח"כ התפלל למדני חוקיך משמע שברך אעפ"י שלא ידע והבין עדיין. (חתם סופר)

אתם נצבים היום כלכם לפני ה'. יש לפרש הסמיכות לעיל בפרשה הקודמת מסיים "ושמרתם את דברי הברית" ופתח כאן "אתם נצבים", ידוע שאברהם אבינו קודם שמל עצמו היה נופל על פניו ומדבר עם השכינה אבל אחר שמל עצמו היה מדבר עם השכינה בעמידה, לכן אמר הכתוב "ושמרתם את דברי הברית" היינו הברית מילה ממילא יהיה "אתם נצבים היום לפני ה' אלקיכם, נצבים בעמידה.

☆

והי' בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך וכו'. וי"ל עפ"י"מ שדרשו על הפסוק "ובאו עליך כל הקללות האלה ורדפוך והשיגוך" אל תיקרי והשיגוך אלא והציגוך, מלמד שתהיה לבס תקומה להמלט בגלות, מפני שבכל קללה נרמו ברכה, ולפ"י יל"פ כאן והיה "בשמעו" את דברי האלה הזאת, ההיינו שישמע הקרי שקורין "והציגוך", ולכן יתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי, כי אין אלו אלא ברכות, משום הכי אמר לא יאבה ה' סלוח לו ורבעה בו כל האלה "הכתובה" בספר, והלא הכתיב הוא "והשיגוך" שלא יהיה לו תקומה ח"ו.

☆

הן בעודני חי עמכם היום ממרים הייתם עם ה' ואף כי אחרי מותי וגו'. וקשה היה לו לומר ממרים הייתם את ה' ולא עם ה', י"ל ע"פ מה שפירשו המפרשים שני טעמים למה לא נאמר כי טוב ביום השני לבריאת העולם טעם הראשון הוא כי ביום השני נבראו המים ומשה עתיד למות ע"י מי מריבה ואין כדאי ליחד על זה כי טוב והטעם השני הוא שביום השני נבראו המלאכים ובכדי שלא יאמרו שותף היה להקב"ה במעשה בראשית, הנה כל זמן שמשנה היה חי אי אפשר לומר הטעם של מיתת משה אלא חייבים לומר הטעם שלא יאמרו שהיה שותף להקב"ה ועבודתו וזה בשיתוף הרי אסור, וזה שאמר משה "הן בעודני חי עמכם" וזה שלא נאמר כי טוב הוא באל למד שאסור לעבוד ע"ז בשיתוף ובכל זאת "ממרים הייתם עם ה'" ועבדתם ע"ז בשיתוף "ואף כי אחרי מותי" שאז יש תירוץ שלא כתיב כי טוב בגלל מיתת בודאי שתעבדו ע"ז לכן אני מזהיר אתכם "ואעידה בס את השמים ואת הארץ" שאז ח"ו יוקראת אתכם הרעה באחרית הימים". (ילקוט האורים)

☆

ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך. בגמ' סנהדרין ב'פ' חלק שאלו רומיים את ר' יהושע בן חנני' מנין שהקב"ה מחיה מתים ויודע מה שעתיד להיות אמר להו תרווייהו מן המקרא הזה שנאמר הנך שוכב עם אבותיך וקם, וקם העם הזה ונהא אמרו לי ודלמא וקם העם הזה ונהא ולא קאי וקם ארישא דקרא אמר להו נקוטו מיהא פלגא בידייכו דידע מה שעתיד להיות, ויל"פ דהנה יכולים להביא ראי' מה"ת על תחיית המתים מהא דהבטיח הקב"ה לא"א כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולודעך עד עולם והלא אר"י ניתנה לו אחר מיתת האבות וע"כ

**ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

ודרשת והקרת

בענין מצוות כתיבת ס"ת

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני"י (וילך יט, לא)

כתיבת ס"ת עדות שיש לו חשק לידע מצוות ה'

כתב רבינו מנחם מרקאנטי ז"ל בטעמי המצוות (עשה ר"ט) וז"ל לכתוב ס"ת לעצמו שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, תורה שיש בה שירה, טעם מצוה זו, כדי שיהיה תמיד מצוי אצלו ואחר שטרח ועמל בו חביבה עליו, זהו שאמרו רז"ל כתבו בידו מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני, ואנן סהדי שיש לו חשק לידע ולהשכיל במצוות ה'.
הכתיבה יביאהו ללמוד והלימוד למעשה והמעשה ליראה. (ר"מ רקאנטי שם).

טעם שצריך כ"א לכתוב לו ס"ת אפי' אם יש

בידו ס"ת בירושה מאבותיו

כתב בס' החינוך שציוה השי"ת שישתדל כל אחד ואחד מישראל לכתוב לו ס"ת לעצמו, אעפ"י שיש ברשותו ס"ת בירושה מאבותיו.
ונתן ב' טעמים לדבר א) כדי שירבו ספרי תורה בין בני ישראל ואם ימצא מי שאין בידו משגת לכתוב לעצמו ס"ת, יהי' בידינו ספרי תורה די הצורך להשאל לו, ב) כי מדרך האדם שנפשו מתאוה ללמוד בספרים חדשים ואם יהי' בידו כ"א רק ס"ת ישנים בירושה מאבותיהם פן יקוץ בקריאתו בהם מחמת ישנם.

טעם שאין מברכין על מצות כתיבת ס"ת

האחרונים חקרו מדוע לא תיקנו חכמים ברכה על מצוות עשה דכתיבת ספר תורה, ונאמרו בזה כמה טעמים.

א) החתם סופר ז"ל כתב (בשורת חא"ח סי' נ"ב וסי' נ"ד) בשם חכם אחד טעם שאין מברכין על כתיבת ספר תורה, כיון שהוא מצוה שאין מקיימין אותה בבת אחת, אלא יש לה משך זמן ארוך מתחילת הכתיבה

מצות כתיבת ספר תורה

המצוה האחרונה במנין תרי"ג מצוות עפ"י סדר הכתובים היא מצות כתיבת ספר תורה וכ"ה בספר החינוך שסידר כל המצוות לפי סדר פרשיות התורה, ומצות כתיבת ס"ת הכתובה בפרשת וילך אין אחריה עוד מצוות בתורה"ק והוא מצוה תרי"ג, אמנם הרמב"ם ז"ל במנין המצוות שלו לא סדך עפ"י הכתובים והוא שם מצוה י"א.

מצות עשה של כתיבת ספר תורה הלא היא כתובה בספר משנה תורה פרשת וילך (פרשה ל"א י"ט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם, והפשטנים מפרשי המקרא רש"י והרמב"ן והאבן עזרא ז"ל, כתבו דעל פי פשוטו של מקרא קאי השירה על פרשת האזינו ע"ש, אמנם בגמרא (סנהדרין דף כ"א ע"ב) איתא אמר רבה אעפ"י שהניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכתוב משלו, שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ע"כ וכן העתיק הרמב"ם בספר המצוות (מצוה י"ח) והסמ"ג עשין ע"ה, אלמא דשירה הזאת קאי אכל התורה כולה.

טעם המצוה

כתב בספר החינוך, משרשי המצוה כי דרך בני אדם שהם עושים כל פעולותיהם עפ"י מה שהכיני עצמם בידיעת הענינים, וכיצד הם יודעים מה שהם זקוקים לדעת, על פי מה שיש בידם ונמצא אצלם, ולפיכך צוה השי"ת שיהי' מצוי ביד כל אחד מישראל ספר תורה מוכן בביתו וברשותו, שלא יהא לו צורך ללכת לבית חבירו ולחפש אחרי ספר תורת האלוקים, אלא תמיד יהא הס"ת בידו שיכול ללמוד בו בכל עת שירצה, וידע וישכיל במצוות השי"ת החמודות מזהב ומפז רב, (ספר החינוך מצוה תרי"ג).

מצוות דמברכינן עלייהו, משום דאינו מחוייב לכתוב את הס"ת דוקא בעצמו, ונכמו שמבואר לעיל שיטות הפוסקים דאע"ג דמצוה מן המובחר שיכתבנה הוא עצמו, מ"מ יוצא אף ע"י שיצוה לאחרים לכתוב ס"ת בשבילן ולהכי אין מברכינן על כתיבתה.

☆

בספר מקדש מעט (בריש דיני ס"ת) ובשדי חמד (חלק ו' מערכת ברכות סי' א' ט"ז), דנו אי מצות כתיבת ס"ת היא מצוה בפני עצמה, וכשגומר לכתוב הס"ת קיים המצוה, או דלא הוי אלא הכשר ללימוד התורה, מדכתיב כתבו לכם ולמדה את בני ישראל, ונפקא מינה לענין ברכה דאם הוי מצוה בפני עצמה לכאורה צריך לברך על הכתיבה, דכבר נגמר מצותו, משא"כ אם הכתיבה היא רק הכנה ללימוד התורה אין לברך על הכתיבה כדקיימא לן דאין מברכינן על הכשר מצוה.

ובשו"ת חסד לאברהם (סי' כ"ד הובא בספר ראשי בשמים) כתב לחדש דמצות עשה דכתבו לכם את השירה הזאת אינה מתקיימת אלא אם הס"ת נשאר אצלו כל ימי חייו (ע"ד הכתוב במצות המלך והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו) וא"כ ליכא גמר מצות כתיבת ס"ת כל ימי חייו, עד שיגיע זמנו לאסוף רוחו ולהשיב נשמתו ליצורו, אז הוא גמר המצוה, אם היתה עמו הס"ת עד אותה שעה, ונמצא דלא שייך לברך עליה.

כתיבת האותיות

הנה כבר נתפשט המנהג שהסופר רושם בסוף הס"ת איזה אותיות ומניחם חלק באמצע, והאנשים המתאספים ממלאים האותיות בדיו, וזווכים בזה לקיים כל המגידה בו אות אחת כאילו כתבו כולו.

ויש הרבה מדקדקים כשמכבדין אותה בכתיבת אות, לבחור לעצמם אות שיש בו משמם או משם אבותם, והטעם כי כל אחד מישראל יש לו אחיזה באות מאותיות התורה, וכמו שהבאנו הרמז מהקדמונים ישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה, וכן אני ר"ת אנא נפשאי כתבית יהיבית, כמבואר במסכת שבת (פ' הבונה ק"ה ע"א).

ומ"מ כתב בקונטרס ויצבר יוסף דמצד ההלכה אין קפידא איזה אות כותבין שהרי אמרו סתם כל המגידה אות אחת.

עד גמר הספר תורה, ויש לחוש שמא יארע קלקול בספר תורה תוך כדי הכתיבה ולא יבוא לעולם לידי גמר, ותהי' ח"ו ברכה לבטלה, לפיכך א"א לתקן ברכה קודם התחלת הכתיבה.

וכי"ב מצינו אצל ברית מילה שתיקנו שיברך האב ברכת להכניסו אחר החיתוך קודם הפריעה, ולא אמרו שיברך עובר לעשייתו, כיון שנעשית ע"י אחר ושמא ימלך ולא יעשה המצוה ותהיה ברכתו לבטלה, כמ"ש הטור ביו"ד הלכות מילה סי' רס"ה וועי' בפרישה שם ס"ק ו' וה"נ דכוותיה אף שכותב הספר תורה בעצמו מ"מ במשך הזמן הארוך של הכתיבה איכא למיחש לעכובים שונים.

והא שאין מברכינן בגמר הכתיבה משום שכבר עברה מצותה ואין לברך אחר גמר המצוה עכ"ד החתם סופר.

☆

האבודרהם כתב (בהלכות הסדר של פסח) בטעם שאין מברכינן על מצוה דרבנן של שתיית ד' כוסות בליל פסח, משום דאין המצוה מתקיימת בבת אחת דכל כוס מד' כוסות היא חלק מחלקי המצוה ואין מברכינן על המצוה אלא א"כ מתקיימת בבת אחת בלא הפסק שבינתיים.

וכתב במקור הברכה ס"ז דהיינו טעמא נמי דאין מברכינן על מצות כתיבת ספר תורה, משום דבעל כרחך לא יתכן לקיים מצוה זו בבת אחת דישנם כמה ימים שאסור לכתוב בהם כמו שבתות וימים טובים והוי מצוה שא"א לה להתקיים בבת אחת.

☆

החת"ס (שם) כתב לחדש טעם נוסף דאין מברכינן על מצות כתיבת ספר תורה, משום דאמרינן בקידושין (ו') דאין אנו בקיאיין בחסירות ויתירות, וא"כ אין מתקיימת המצוה כהלכתה, דספר תורה שחסר או יתר בה אפילו אות א' אינה קרויה ספר תורה ולא יצא בה יד"ח המצוה כראוי, ומטעם זה העלה השאגת ארי' (סי' ל"ח) לפטור ממצות כתיבת ספר תורה בזה"ז משום דאין אנו בקיאיין בחסירות ויתירות.

☆

כתב המרדכי בהלכות קטנות (סי' תקמ"ט) דאין לברך על כתיבת ספר תורה, וביאר שם בחידושי אנשי שם דמצות כתיבת ספר תורה אינה דומה לשאר

אי יוצאים מצוות כתיבת ס"ת בכתב שלנו

החיים והשלום לידידי הרהמאה"ג החריף ובקי עצום המפורסם מוה' יחיאל נ"י אבד"ק ניזניאב.

מכתבו הגיענו ע"ד שחקר אם שמגמ' ופוס' מבואר דעיקר מצו' כתיבת ס"ת היא בכתב אשורית עכ"ז נראה מהריטב"א והכותב פ"ק דמגילה שיוצא המצוה בכתב שלנו, וראה שיש נכד ביד נכון הרה"ק זלה"ה מקאליב שכתב כל התורה כולה בכת"י קדשו בכתב שלנו ומזה עלה ונסתפק אולי בכותב ס"ת כדיתו רק ע"י שליח טוב עכ"פ לכתוב גם בכתב שלו מטעם מצו' בו יותר מבשלוחו.

תשובה: נ"ל שגם הם לא אמרו אלא בכותב ללמוד ממנו או לקרות בו ברבים כאשר הי' בזמן הקודם שלא הי' דפוס בעולם אבל לא כן עתה דהרי דעת הפרישה והש"ך דלהרא"ש כעת אינו מצו' כלל בכתיבת ס"ת שאינו עשוי ללמוד ממנו אבל ע"י בט"ז ובלבוש מבואר דגם עתה מצו' לכתבו כדי לקרותו בתוכו ברבים.

נ"ל הכונה דפר' זכור דאורי' ולשיטת כמה פוסקים גם פ' פרה ממילא משו"ה צריך לכתבו כולו ובפרט למה שתקנו קריאת פרשיות התורה בשבתות ומועדי' בזמנן ע"י דרבנן צריך לו ונעשה מזה מצו' דאורייתא גם עתה לכתבו כמ"ש הכס"מ (פ"א מה' נערה ובתולה) להרמב"ם דס"ל לא תסור מדאורי' היא שניות לעריות דרבנן הוי אינו ראוי לו מדאורי' כמו"כ הכא איפכא ע"י מצו' קריאה דרבנן מקרי צריך לו מדאורי' ע"כ מצוה לכתבו גם עתה.

ואפשר שזה רימו הכתוב ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו' ולמדה את בני"י "שימה בפיה"ם דהא ל"ל אלא צפה הקב"ה שיבא זמן שלא ילמדו מתוכו אלא יקראו בו ע"ז אמה"כ שימה בפייהם שקריאות זכור ופרה והקרבנות נחשב למעשה כמו שאמר הקב"ה לאברהם בשעה שקוראין קרבנות מעלה אני עליהן כאילו הקריבן הרי נעשה מעשה והיינו שימה בפייהם.

וכ"ז בכתב אשורית אבל לכתוב עתה בכתב שלנו ומרומז כן בכתוב למה היא לו ומה מצו' יש בו הרי אינו עשוי לקרותו מתוכו ברבים כיון שיש ס"ת בכתב אשורית כהוגן וגם אינו עשוי ללמוד מתוכו כי מי יסור הנה מתוך כתב שלנו וגם שהוא בלא שום

פירוש אם יש חומשי' נדפסי' שיותר נוח ללמוד מתוכם וגם שהם עם פירושי'.

והרב הקדוש זללה"ה הנ"ל אפשר שהי' מחמיר ע"ע לבלי ללמוד תורה שבכתב מחומשי' הנדפסים שמא נדפסו ע"י עב"ם וכאשר שמעתי שמחמירין לבלי לקרותם שמו"ת והפטרה כ"א בנדפסים ע"י ישראל דוקא, לכן כתב בכת"י ללמוד מתוכו אבל איש מבלעדו אין דרכו ללמוד מתוכו אין מצוה בכתיבתו כלל כנ"ל.

(שרית אבני צדק סי' ק"ח)

☆☆☆

בענין אי נשים חייבות בכתיבת ס"ת

דעת הרמב"ם ז"ל (סה"מ סוף עשיין) דנשים פטורות אף ממצוות כתיבת ס"ת וכן כתב בהדיא הרא"ה ז"ל בספר החינוך במצות כתיבת ס"ת (מצוה תר"ג) דלא נתחייבו בזה אלא הזכרים שמצווין על מצות ת"ת לא הנקבות.

וכן הוא משמעות השו"ע (ריש סי' ע"ד) שכתב מצות עשה על כל איש מישראל, ומדפרט לומר איש ש"מ דלא אשה, הרי דאף שהוא מצוה אחרת במנין המצוות מ"מ כיון שהוא בשביל לימוד התורה דכתיב אח"כ ולמדה את בני"י נשים פטורות.

ואף השאג"א שפקפק בזה (סי' ל"ה) כתב הטעם בשביל שיש בס"ת הדינין שצריכה לידע ולא כתב כלל בשביל מצות ידיעת בתורה שמזה ודאי נשים פטורות לכו"ע וגם השג"א כתב אח"ז (בסי' ל"ו) שבזה"ז שאין בקיאין בחסירות ויתירות א"א לקיים מצות ועתה כתבו לכם ואין החיוב בכתיבת ס"ת אלא בשביל מצות ת"ת שלא תשתכח תורה מישראל, ועל כן בזה"ז מצדד גם הוא לפטור הנשים לגמרי ממצות כתיבת ס"ת כיון שמת"ת פטורות, ולא רצה לחייבם אלא בשביל שהיא מצוה אחרת בקרא דועתה כתבו לכם שאינה נכלל במצות ת"ת שפטרם הכתוב.

ואף במה שעלה בדעתו לחלוק על הרמב"ם על העיקר מצות כתיבת ס"ת בעת שהיו בקיאין בחסירות ויתירות, לא כתב ג"כ דבר ברור אלא כתב שלא נתברר לו ועדיין צריך תלמוד, ובוודאי שאין בידינו לחלוק על המבואר ברמב"ם וברא"ה וסתימת דברי

הטעם נבוא להקל לא דרשינן טעמא דקרא, וא"כ לגבי זה לחייב לכתוב גם שאר ספרים נדרוש הטעם וע"כ שפיר לא יצא ידי חובתן בכתיבת ס"ת לחוד אבל לפטור עצמו מכתיבת ס"ת ע"י הטעם, תליא בפלוגתא דר"י ור"ש (ב"מ קט"ו) ואנן קיי"ל כר"י דלא דריש טעמא דקרא (עיין ח"מ סי' צ"ז) וכו' עיי"ש.

ועל כן צריכים אנו לידע שמצוה הזאת שזכינו היום לגמור כתיבת ס"ת היא מצוה יקרה וחשובה מאוד, אבל היא אינה רק התחלה והקדמה לבא אל התכלית שהוא לקנות וללמוד בספרי הטורים שו"ע רמב"ם פוסקים ומפורשים על הש"ס כי אם אין אנו לומדים בשו"ע ופוסקים אין יכולים לידע האיך להיות יהודי כשר, ועל כן עלינו לקיים עכשיו את דברי הכו"ל (הנ"ל) דהמתחיל במצוה אומרים לו גמור, דהיינו לגמור את מצוה כתיבת ס"ת שיהי' לנו גם ספרים ללמוד בהם.

וגם יתפרש המתחיל במצוה אומרים לו גמור מלשון (שבת ק) גמרא גמור זמורתא תהא, שכמו שזכינו לשמוח עכשיו בקיום מצוה עשה של כתיבת ס"ת, כמו כן צריכים לקיים את מצוה לימוד התורה הק', וזהו פירוש אומרים לו גמור מלשון לימוד כי אם יחסור לנו הסיפא מהמצוה אז לא יחשב גם הרישא והבן.

וזהו העיקר שאנו צריכים לידע עכשיו, שהן אמת שיש בזה מצוה גדולה וחשובה להתאסף לכבוד התורה ויש גם ענין גדול בשמחה וכיבודין לכבודו של תורה ולשמוח בשמחת החינוך של הס"ת אבל כל זה הוא רק ההקדמה והתכלית מזה הוא שכל אחד ואחד יזרז לבוא בכל יום ויום לביהמ"ד ללמוד וליגע עצמו בלימוד תורתנו הק' גמרא רש"י תוספות ופוסקים, כל אחד לפי ערכו וצריכים לידע שכלימוד התורה אינם רשאים להיות שמח בחלקו רק צריכים לייגע עצמו בכל פעם ללמוד ולהבין יותר ויותר לקיים מה שנאמר ולמדה את בני ישראל שימה בפיחם ולבוא עי"ז להתכלית לידע הלכה למעשה וגם לידע על מה שצריכים לשאול שאלה כי בלי לימוד כדבעי אינם יכולים לזכות לכל זה.

(כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ע

ד' נשא ר"ח סיון תשמ"א)

השו"ע מחמת איזה קושי, וכבר כתב הרא"ש במו"ק (פ"ג סי' ב) שבשביל קושי לא יסתור דין שכל קושי יש לה תי' ובפרט אותה קושי שכתב השג"א בזה אפשר לתרצה בניקל ושערי תירוצים לא ננעלו אלא שלא עלתה הארץ עוד בזה.

(שו"ת דברי יואל י"ד סי' פ"ד)

☆☆☆

בענין כתיבת ספר תורה בזה"ז

הנה בעיקר מצוה כתיבת ספר תורה איתא בשו"ע (י"ד סי' ע"ר ס"א) דמצוה עשה על כל איש מישראל לכתוב לו ס"ת ואפילו הניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכתוב משלו, וכן א"י בגמרא (סנהדרין כ"א) דמי שכתבו או הגייה בו אפילו אות אחת הוא כאילו קבלה מהר סיני.

אכן כבר ידוע שיטת הרא"ש ז"ל ומובא בטור ושו"ע (שם) דהאידינא מצוה לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן עיי"ש ופליגי הפוסקים בשיטת הרא"ש ז"ל דהפרישה סובר דדעת הרא"ש אין מ"ע כלל האידינא בכתיבת ס"ת, והב"ח והב"י סברי דודאי איכא מצוה עשה בכתיבת ס"ת אפילו בזה"ז אלא שיש גם מצוה לכתוב חומשי תורה ומשנה וש"ס ופירושיהן, עיין בש"ך (שם סק"ה) ובטו"ז (ס"ק ד) מסיים ע"ז דאף שלפי משמעות הלשון של הרא"ש משמע יותר כדברי הדרישה מ"מ נכונים דברי הב"י דהאיך נבטל מצוה עשה של ועתה כתבו לכם בחילוף הדורות.

והנה מרן החת"ס ז"ל בשו"ת (י"ד סי' רנ"ד) כתב יותר דהא דנדחק מרן הב"י וכל הבאים אחריו להעמיס בל' הרא"ש ז"ל שיהי' האידינא ג"כ מצוה בכתיבת ס"ת כדי שלא ירפה ידי עושי מצוה כותבי ס"ת לא היו צריכים לזה כי לא אמר הרא"ש כן, אלא אם נדרש טעמא דקרא לומר שיהי' טעם מצוה עשה של כתיבת ס"ת כדי ללמוד מתוכה לקיים מ"ש (דברים ל"א י"ט) ולמדו את בני ישראל שימה בפיחם וא"כ ממילא עיקר החיוב עכשיו על פירושי התורה, אמנם אנן קיי"ל כר' יודא דלא דריש טעמא דקרא להקל עליו, ופשוט דלעולם ניוחו לטעמא להחמיר אפילו לר' יודא רק היבא שע"י

זיער שבת מירון
שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר ב"ב
 בראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א

היטיבה ה' לטובים

תודה וקול זמרה, נברך בזאת השורה, בשפה נעימה וברורה, קדם מע"כ ידידינו וחברינו, הני תרי צנתרי דדהבא, מסורים למענינו במסירות רבה, רודפי צדקה וגומלי חסד, מרבים להיטיב לכל אחד, שמם מהללים בשיר ורון, מפורסמים בפעולותיהם הברוכים ובפרט למען אחב"י העולים למירון, הלא המה הני תרי צנתרי דדהבא

הר"ר ברוך משה פינקלשטיין הי"ו
והר"ר שמואל דוב קליין הי"ו

מנהלי המפעל הכביר והחשוב **ישועת הרשב"י** המפורסם במעשיהם הטובים

על אשר בטוב לבבם נדבו המשקאות
 לשב"ק במירון

על כן נודה לשמם ונהללם, מזמור לתודה נריע להם, ישלם ה' פעלם, וישוב להם בראשם גמולם, אך טוב וחסד ישכון תמיד באהלם, וזכות הרשב"י יגן בעדם ובעד כל אשר להם, ותתברכו לטובה בכל משאלותיכם, ובשכר זאת ברך ה' אותכם, אושר ועושר בגבולותכם, וברכת ה' תלוה אתכם כל ימי חייכם, עדי נזכה לביאת גוא"צ בב"א.

המברכים במזמור לתודה
זיער שבת מירון

פניני התורה

פנינים והידושים בגמרא מס' סוטה
הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

מ"נע"א אחד המג"ש שליט"א

נפילת אפים במקום שאין ספר תורה

קצוה"ש הביא שמנהג ירושלים לומר נפילת אפים בלא ספר תורה, ובתשובות והנהגות (ה"ב סימן ע"ט) כתב דהיינו דוקא בעיר העתיקה משום רוב קדושתה, ותמה על מה סומכין העולם לומר תחנון כשאינן ס"ת.

חצר בית הכנסת

אמנם לכאורה בנידו"ד שפיר יש לעשות נפילת אפים, דהנה מבואר ברמ"א (שם) "וחצר בית הכנסת הפתוח לבית הכנסת (מהרי"ל) או בשעה שהציבור מתפללין אז אפילו יחיד בביתו אומר תחנה בנפילת אפים".

וכתב במשנה ברורה (שם ס"ק י"ג) דדהיתר של חצר בית הכנסת, "היינו דבעת שהתפלל בחצר הוא פתח בית הכנסת פתוח ונוכל לראות מאותו צד מקום הארון, הוא כמתפלל לפני הארון, משא"כ אם מתפלל בחצר בצדדים אחרים... והוא מתפלל שם ואין שם ספר תורה, אין צריך נפילת אפים, וה"ה אם היה פתח בית הכנסת נעול אפילו אם מתפלל בחצר נגדו אין צריך נפילת אפים".

ומשמע דבנידו"ד שאין פתח הסוכה פתוח נגד הארון אין לעשות נפילת אפים, [והיתר של הציבור מתפללין הינו דוקא כשהציבור נופלים על פניהם], אמנם מבואר במ"ב (שם) "כתבו האחרונים, דאם הוא מתפלל בעזרת נשים גם כן צריך נפילת אפים, כיון שיכול לראות מהחלונות מקום הארון".

ולפי"ז בנידו"ד שאפשר לראות מהחלונות מקום הארון שפיר יש לעשות נפילת אפים, ויש להקפיד שהחלונות יהיו פתוחים, [וזה דבר שקשה לעשותן שזה מפריע לציבור המתפללים], וראוי ונכון שיהיו מונחים שם ספרים [ומסתבר דסליחות וסידורים אינם כספרים שאינם עשויים ללימוד] דאז לפי כמה פוסקים שפיר יש לעשות נפילת אפים אפילו כשהחלונות סגורים. אבל באופן שהחלונות סגורים ואין רואים מקום הארון, וגם אין שם ספרים אחרים לכאורה לכו"ע [חוץ להנהגים ע"פ הקבלה] אין לעשות שם נפילת אפים.

וכ"ז כתבתי בדרך הערה בעלמא, ויה"ר שלא ניבש ולא ניכשל בדבר הלכה.

בגמרא (כ"ב.) "יראת חטא מבתולה, דרבי יוחנן שמעה לההיא בתולה דנפלה אאפה וקאמרה [שמע בתולה אחת שנפלה על פניה ואמרה] רבונו של עולם, בראת גן עדן ובראת גיהנם, בראת צדיקים [לנחול גן עדן], ובראת רשעים [לירש גיהנם] יהי רצון מלפניך שלא יכשלו בני אדם".

מדברי הגמרא "לההיא בתולה דנפלה אאפה", משמע שנשים נופלות על פניהן בתפילה, ודבר חידוש הוא שלא ראינו ולא שמענו שנשים יפלו על פניהם.

*

ומענין לענין באותו ענין, אבוא העירה כדרכה של תורה בענין מה שנהוג בבית מדרשינו שמניני הסליחות מתקיימים בסוכת בית מדרשינו, ושם אין ספרי תורה, וספרים אחרים, דלכאורה צ"ע אם מותר לעשות שם נפילת אפים.

דהנה בשו"ע (או"ח סי' קל"א ס"ב) בהג"ה כתב וז"ל "יש אומרים דאין נפילת אפים אלא במקום שיש ארון וספר תורה בתוכו, אבל בלא זה אומרים תחנה בלא כיסוי פנים וכן נוהגין" (כ"י בשם רוקח סימן שכ"ד). וטעם הדבר כתב במשנה ברורה (שם סקי"א) "משום דמצינו בקרא רמז שנפילה היא לפני ארון ה', וכדכתיב במלחמות העי "ויפול על פניו לפני ארון ה'".

שאר ספרים

ובבאר היטב כתב בשם שכנה"ג דהרוקח מודה דגם שאר ספרים הרי הן כספר תורה, וסיים "ועל דא אנא סמיכנא ליפול על אפי היכא דגריסנא", ובמשנה ברורה (שם) הביא בשם הא"ר והדרך החיים דלא יפול על פניו רק יאמר המזמור בלא נפילת אפים, וציין שיש חולקין על זה.

העולה מן האימורין עד הנה שאין לעשות נפילת אפים במקום שאין ספר תורה, ואם יש שם שאר ספרים מצאנו מחלוקת הפוסקים והמשנה ברורה הביא דעת הפוסקים דלא עושים נפילת אפים רק מציין שיש חולקין על זה.

והנה בברכי יוסף (שם סק"א) הביא שע"פ קבלה שפיר נופלים אף במקום שאין ספר תורה, ובספר

הלכות ודינים מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

הוקים להורותם

כמה פרטי דינים לימי הרחמים והסליחות

תענית ביום א' דסליחות

מנהג קדום שרוב הציבור מתענים ביום א' דסליחות (טור סי' תקפ"א ומובא באחרונים), והמנהג היום שנוהגים להתענות עד חצי היום.

בערב ראש השנה נוהגים הקהל להתענות (שו"ע סי' תקפ"א סעי' ב' שהוא מנהג אשכנז, וסמך לזה ממדרש תנחומא עה"פ (ויקרא כג, ט) ולקחתם לכם ביום הראשון, וכי ראשון הוא והלא חמשה עשר הוא אלא ראשון לחשבון עונות, משל למדינה שחייבת מס למלך ולא נתנו לו בא אליה בחיל לגבות, כשנתקרב אליה בעשר פרסאות יצאו גדולי המדינה לקראתו ואמרו לו אין לנו מה ליתן לך, הניח להם שלישי, כיון שנתקרב יותר יצאו בניו העיר לקראתו הניח להם שלישי

השני, כשנתקרב יותר יצאו כל בני העיר לקראתו, והניח להם הכל, כך המלך זה הקב"ה בני המדינה אלו ישראל שמשגלין עונות כל השנה, "ערב ראש השנה הגדולים מתענין ומוותר להם שלישי עונותיהם", בעשרה ימים [עש"ת] בינונים מתענין ומוותר להם שני שלישים, ביוה"כ פ' הכל מתענין ומוותר להם הכל, במוצאי יוה"כ פ' עוסקין במצוות סוכה ולולב ואין עושין עונות לכך קורא יום טוב ראשון - ראשון לחשבון עונות).

ובמקום שיש קצת חולי אין צריך להתענות, ולכן תשושי כח וחלושי מזג מקילים בזה.

זמן אמירת סליחות

בשו"ע (סי' תקפ"א ס"א) כתב המחבר נוהגים לקום "באשמורת" לומר סליחות, והטעם מובא במ"א משום שהקב"ה שט בכל יום י"ח

אלף עולמות ובסוף הלילה שט בעוה"ז ואז הוא עת רצון. וכדמבואר מכל הפוסקים דזמן אמירת הסליחות הוא באשמורת הבוקר (ובפוסקים דנו אי דייקא בעלות השחר או אף לאחר העלות, וכידו שמרן רבינו ז"ל אמר לאחר העלות).

אכן יש מקומות שמנהגם שאומרים הסליחות בחצות הלילה, ויש באחרונים שמיישבים מנהג זה. אמנם דבר פשוט דבמקומות שנהגו מדורי דורות לומר הסליחות באשמורת הבוקר, וודאי דאין לשנות המנהג מה שנהגו אבותינו ואבות אבותינו, ועיי' דברות קודש של מרן רבינו שליט"א [המובא להלן במסגרת] אשר השמיע בדרשת שבת שובה שנת תשס"ט לפ"ק בענין זה.

סדר הסליחות

סדר הסליחות נתקן לפי סדר התפילה, אשרי שקודם הסליחות הוא כנגד פסוקי דזמרה, והסליחות עם י"ג מידות שאומרים בין כל אחת ואחת הם במקום תפילת שמונה עשרה, ונפלין על פניהם כמו אחר שמונה עשרה, ומסיימין ואנחנו לא נדע, ולכן אומרים קדיש שלם עם התקבל כמו אחר גמר התפילות של כל השנה (לבוש, מובא באלף המגן סי' תקפ"א מ"א).

מנין בעת הסליחות

אין להתחיל אשרי עד שיתאספו שם עשרה, בכדי שיוכלו לומר קדיש אחריו, ואם אי אפשר להמתין מאיזה סיבה עד שיהיו

מתוך דברות קודש שהשמיע כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בדרשת שבת שובה שנת תשס"ט העעל"ט

- וכו' תוכת מוסר בענין אמירת תהלים באשמורת הבוקר דייקא -

...עכ"פ ווען ס' קומט א' סליחות איז עס שוין ביי יעדן אנגעהויבן ימים נוראים, דעם ערשטן טאג סליחות שטייט יעדער אויף פריה פארטאגס מיט אן ערנסטקייט, מען לויפט אין מקוה, ס'איז דא וואס שטייען אויף נאך פריער אויסצואגן תהלים, און ס'זעט זיך א שטארקע ערנסטקייט ביי יעדן איינעם, און אזוי האבן מיר געזען ביי אונזערע אבות דעם ערשטן טאג סליחות איז מען אויפגעשטאנען פארטאגס צו סליחות, באמת איז דא מקומות וואס מען פירט זיך צו ואגן ביינאכט סליחות מוצע"ק בחצות הלילה, און ס'איז געווען צדיקים וואס האבן זיך אזוי געפירט, און דארט וואו מען האט זיך אזוי געפירט פירט מען זיך אזוי ווייטער, אבער ביי אונז האט מען געזאגט סליחות פארטאגס.

והאריך להוכיח בשבט מוסר נגד אלו שנתאספו בגלילות העיר במוצע"ק לאמירת סליחות בקלות ראש וכו', ואמר בלש"ק: "איך מאך מיר צו די אויגן און איך טראכט וואס וואלט דער פעטער ז"ל געזאגט צו אזא זאך"

להעתיק דברי המאור ושמש סו"פ ויחי וכע"ז בס' החיים ח"ד פ"ד (להגאון אחי המהרי"ל) וז"ל: ונראה שמפני כך הלכה פסוקה שאין הי"ג מידות נאמרים רק בציבור כשיש מניין ולא ביחידות, מפני שאין תלויה באמירה לבדה רק העשייה אם עושים המדות, והנה בציבור כשיש מניין אזי בכל אחד נמצא איזה מידה מ"ג מידות, בזה מידת רחום, בזה מידת חנון, בזה ארך אפים, בזה רב חסד, אזי קורא אני שפור כל זמן שבני יעשו כסדר הזה אזי אני מוחל לאפקוי ביחיד, ע"כ).

סימנא טבא

לקנות סכין חלק בערב ראש השנה

מנהג אבותינו הי' לקנות סכין חדש ולהשחינו שיהי' חד וחלק, ומקור המנהג הוא בס' זכרון טוב שכתב דהרה"ק מהרי"א מנעשכיו זי"ע סיפר שהרה"ק מלובלין זי"ע היה מחלק סכנים בראש השנה להמקורבים לסגולה על הפרנסה, וכמו שאומרים "החותך חיים לכל חי", וכמ"ש פותח את ידיך סופי תיבות חת"ך שהוא השם של פרנסה כנודע.

ומשמע ממקורות המנהג שיקנה סכין וישחינו דוקא, וכדאיתא בספר סגולת ישראל אות ר' ששמע מפיו הק' של הרה"ק מהרי"א מוידיתשובי זי"ע שאמר שיקנה לו כ"א בערב ראש השנה סכין חדש וישחינו והוא מסוגל לפרנסה על כל השנה (וכתב ש לפרש כוונתו כי איתא בתיקונים דסכין פגום דא סמא"ל, והנה גם איתא בוה"ק דאות מ' מסמא"ל הוא הרע, וא"כ סכין הפגום הרמוז לסמא"ל כשמסירין ממנו הפגיונות אז מסירין מן סמא"ל האות מ' ונשאר סא"ל שהוא שם הק' גימ' פא"י ראשי תיבות פותח את ידיך, וסופי תיבות חת"ך שם הפרנסה והוה חותך חיים לכל חי).

ובזמנינו שאין רגילות להשחיו סכנים כ"א בביתו, עכ"פ כדאי להקפיד שיהי' הסכין שקונה סכין חלק מלכתחילה וכדאיתא בספר מעשי יחיאל (פ' נשלה) דיש קבלה מהרה"ק מלובלין להיות בראש השנה בכיסו סכין חד וחלק מטעם הנ"ל.

סימנא טבא לצמצם בהוצאות ערב יו"ט ראש השנה

כתב היעב"ץ וז"ל: "אמנם לא חמור יו"ט זה משבת שאמרו בו עשה שבתך חול וכו', ק"ו שלא ימצא א"ע להצטרך לבריות בשביל כבוד יו"ט זה, כי יש לחוש לסימנא מילתא בראש השנה שיהיה רעה לעצמו בראש השנה זה ח"ו להתנהג במדה זה כל השנה, אלא יסתפק במועט שהזמין לו השי"ת, וכל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה", עיי"ש.

עשרה, יאמרו אשרי בלא קדיש לאחריו (מט"א שם סעי' י"ז). אם התחילו לומר הסליחות בלא מנין ובאמצע הסליחות נשלם המנין, יאמרו אז חצי קדיש אפי' באמצע פסוקי הסליחות (אלף למגן סק"ג: בשם פוסקים, וכ"כ במשנ"ב סי' תקפ"א סק"ד ושם הביא מא"ר שיאמרו קודם ג' פסוקים כשיש מנין).

אם היה מנין בעת הסליחות, ובאמצע יצא אחד מהם לחוץ, ואין כאן עשרה בגמר הסליחות, אעפ"כ אפשר לומר קדיש עם תתקבל אחר הסליחות, אם נשתייר רוב מנין (מט"א ומשנ"ב שם והוא עפ"י מה שנתבאר בס' נ"ה שאם התחיל השי"ן לומר קדיש או קדושה ויצאו מקצת אנשים גומרים הקדיש כשנשתייר רוב מנין).

ומכל מקום היוצא ולא שאיר עשרה בבית הכנסת עובר עבירה ועליו נאמר "ועוזבי ה' יכלו".

עמידה בעת הסליחות

טוב לעמוד בשעת אמירת הסליחות, ומי שקשה לו לעמוד במשך כל אמירת הסליחות, לפחות יעמוד בשעת אמירת "קל מלך יושב וכו'" ובשעת אמירת הוידוים (מט"א שם סעי' י"ח).

בכל פרק של הסליחות אומרים תחילה "אלוקינו ואלוקי אבותינו" חוץ מסליחה המתחלת בשם אחד משמותיו של הקב"ה (שם).

אין לדבר בין הסליחות לנפילת אפים, כי נפילת אפים הוא גמר התיקון של התפלה וצריך להיות תיכף לאחר התפלה, אבל אמר ואיש"ר מותר לענות (א"ר ודה"ה מובא באלף המגן תקפ"א ל"ה, ובהג"ה שם מובא דין זה נלמד ממה שכתב הלוכו שהבאנו לעיל שסליחות הוא כמו שמו"ע ולכן כמו שלאחר שמו"ע אין להפסיק עד אחר נפילת אפים משום שכן קיבלו שאין התחינה מתקבלת כ"כ אלא מיד אחר התפילה כמו"כ בסליחות).

יחיד באמירת סליחות

יחיד יכול לומר סליחות, אולם הבקשות שהם בלשון תרגום כגון "מחי ומסיו" ו"מרון דבשמאי" לא יאמר ביחידות או כשאין מנין (משנ"ב שם עפ"י השו"ע בס' ק"א סעי' ד' יחיד לא יתפלל בלשון ארמי לפי שאין מלאכי השרת נוקקין לו, אבל ציבור א"צ מליין, וכל זמן שהציבור אומר עדין הסליחות ראשי יחיד לאומרים הנחשב כאומרים בציבור).

אין היחיד רשאי לומר י"ג מידות של רחמים דרך תפילה ובקשת רחמים, כיון שנחשב כדבר שבקדושה ואין אומרים דבר שבקדושה בפחות מעשרה, ויכול לאומרים דרך קריאת התורה בניגון ובטעמים, או יכול לומר הסליחות ולדלג הי"ג מידות וכן הסליחות שנזכר בהם י"ג מידות (שו"ע סי' תקפ"ה סעי' ה', מטה אפרים שם סכ"א, וראוי

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

גה"ק רבי שלום בן רבי אלעזר רוקח זי"ע מבעלזא יומא דהילולא כ"ז אלול (תרט"ו)

גה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע נולד בשנת תקמ"ג בעיר בראד לאביו רבי אלעזר רוקח (שהיה מגזע האון רבי אלעזר רוקח אב"ד אמסטראדאם שמשפחתו היה מרבנים בעלי תריסין דורי דורות).

בילדותו למד וחונן על ברכי אביו הצדיק רבי אלעזר אשר השגיח עליו שיתמיד בלימודו ולא יבטל ח"ו אפילו שעה אחת מזמנו לריק, וידוע העובדא שפע"א ביקש הנער רשות מאביו ללכת לביהמ"ד היה זה באחד מלילות חנוכה, ואביו סירב לו בחשבו פן יסחף במעגל המשחקים בקוויטלעך כפי שנהוג היה בין הנערים לבלות את ימי חנוכה אבל הנער הפעיר באביו מאוד ובלית ברירה הרשה לו אביו ופקד עליו, שאחרי השעה יחזור הביתה ברם בשמים היה חשוב מאוד לימודו של הנער ונעשה לו נס מעין נס חנוכה ודלק הנר הקטן כל הלילה והנער חזר רק בבוקר, אביו שבטוח היה שבילה את הלילה במשחק עם הנערים הפלא בו את מכותיו והילד ספג את המכות ולא הגיב, הרה"ק מהר"ש כשסיפר זאת הבהיר שאביו לא החזיק אותו כשקרן ואסיהיה אומר לו שלמד היה מאמין לו רק לא רצה להשתמש בכתרה של תורה.

אביו רבי אלעזר לא זכה לראות את בן טיפוחיו מהר"ש בשיא גאונו ונפטר בדמי ימיו בעיר ווארשא בשנת ה'ל"ב לחייו, אחרי פטירת אביו נלקח לבית דודו אחי אמו הרה"צ מו"ה ישכר בער רמר"ז אבד"ק סקאהל ועל ברכיו של דודו זה נתגדל ונתחנך עד היותו לאיש, ואז נתן לו דודו לאשה את בתו הצדיקת מלכה, ומסופר דכשהגיעה לפרקה דובר בה נכבדות והציעו שבבילה שני שידוכים, אחד מאן דהוא מבני העיר, והשני הלא הוא בן אחותו הרה"ק מהר"ש, הרי"ן ר' ישכר בער מכתב אל הרה"ק החוזה מלובלין ושאלו במי לבחור והשיב לו החוזה: "השני נוח לי הראשון קשה הימנו, ככה הראו לי מן השמים", והיא היתה לו עזר מקודש כידוע מה שאמר הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע ע"פ "ומלכי צדק מלך שלם" שמפני שמלכה היא צדיקת יכול שלום להיות מלך, ומסופר שהיתה נעורה אלף לילות שאחזה הנר לבעלה הק' כדי שיוכל לעסוק בתורה לאורה.

בשנת תקע"ז לפ"ק נתמנה לרב בעיר בעלו, ועל אופן התמנותו לרבנות בעלו מסופר כך: בבעלו התגורר גאון וקדוש אחד ושמו רבי אהרן קאצנלנבויגן, שהיה מכונה בפי כל בשם רבי אהרן משיח, לפי שהיה צדיק גדול ואמרו עליו שראוי הוא להיות מלך המשיח, רצו בני העיר למנותו לרב, אבל הוא לא רצה ליהנות מכתרה של תורה, נסעו אנשי העיר בעלזא ללובלין אל החוזה לשאול בעצתו את מי למנות לרב בעירם, יעץ להם נחזה למנות את השר שלום, אנשי בעלזא שמעו לעצתו והתחילו לאסוף חתימות עבור מינויו של השר שלום לרב, כשנכנסו אל הגאון רבי אהרן משיח לקבל את חתימתו התערבה וזגותו הרבנית ואמרה לו: "למה לך להיות נכנע לאברך העעיר והיה אתה רב בעלזא, שמע רבי אהרן בקול אשתו ולא חתם, והוא בעצמו נתקבל לרב בעלזא, כאשר שמע החוזה את הדבר אמר לחסידיו: "חז"ל אומרים כי אהרן היה רודף שלום וכאן אנו רואים להיפוך שלום רדף את אהרן", רבי אהרן משיח לא האריך ימים על כסא הרבנות בעלזא ונפטר ברי"ה שנת תקע"ז ואז נתקבל השר שלום לרב בעלזא והוא אברך צעיר לימים כבן שלושים וארבע שנים, ושימש שם ברבנות עד סוף ימיו במשך קרוב לארבעים שנה עד יום פטירתו ביום ז' אלול שנת תרט"ו לפ"ק.

קדוש מרחם אמו

יסופר שהרה"ק ר' יהיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע היה פעם בעיר בראד והתאכסן אצל הצדיק ר' יהודה זונדל רמר"ז שהיה מכבד מאוד את הרה"ק מזלאטשוב, לפני נסיעתו בירך אותו והבטיחו שיהיה לו בן שיאיר בכל העולם, כעבור זמן מה שמעה בתם הילדה רבקה העני' את שיחת ההורים המדברים בינם לבין עצמם שזה פלא שהרי כבר זקנים ואיך תקיים ברכתו, נענה הילדה ואמרה: "הוא התכוון אלי ולא אליכם", ואכן היא

זכתה לכך כי היתה אמה של מלכות של הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע.

בנ"א מסופר כי פע"א ישב ר' יהודה זונדל בחברת חכמי הקלויז ואמר להם ראיתי בחלומי שעתיד להוליד לי בן אשר יאיר לכל העולם בתורתו וצדקתו, ולא הבנתי פשר הדברים הלא אני זקן בא בימים, ובאותה מעמד עמדה בתי מרת רבקה העניא ואמרה יהא רעוא כי הילד יצא מחלצי וענו כל החבורה ואמרו אמן, ואכן באותה שנה ילדה את השר שלום זי"ע.

מה שלמדו, והוא מגדל תשוקתו לנסוע לא השגיח לאזהרת רבו ונסע להרה"ק החוזה זי"ע, וכשחזר לביתו עבר דרך בית רבו ועמד אצל החלון והיה בראותו רבו אמר לאשתו הרבנית בוא וראי תלמידי ר' שלום איך קרן אור פניו ואור התורה נגה על ראשו.

כמו"כ נסע הרבה להמגיד הק' מקאזניץ זי"ע, ולהיהודי הק' מפרשיסחא, גם הי' מסתופף בצל הרה"ק השרף מסטרעליסק, ובצל הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא כפי שיתואר הכל באריכות בהמשך דבריני.

בצל רבו הק' מלובלין זי"ע

בבוא השר שלום בפעם הראשונה ללובלין אמר החוזה לתלמידיו: "בא אלי אברך שהוא עניו כמשה רבינו" כששמעו את דבריו הלכו לחפש את האברך החדש עד שמצאו אותו בביהמ"ד בקרן זוית וישב ולומד בהתמדה ובקדושה, אמרו לו: "הרבי אמר שבא אחד שהוא עניו כמשה רבינו האם אליך התכוון", ענה להם: כן, שאלו אותו: "אם אתה מעיד על עצמך שעניו אתה היכן ענוונותך?" ענה להם: "זכי מי כתב והאיש משה עניו מאוד, וכי לא משה רבינו בעצמו כתב דברים אלו".

אח"כ בא לביהמ"ד כדי לקבל שלום מרבו היה זה אחרי זמן תפילת שחרית אבל החוזה עצמו עדיין לא התפלל, פגש השר שלום ביהודי הקדוש שהיה עומד על יד חדרו של החוזה ואמר לו שהחוזה עוד לא התפלל ואינו נותן שלום קודם התפילה, כששמע השר שלום שהחוזה לא התפלל עדיין שאלו לסיבת הדבר, (כידוע שהחוזה נוהג היה להתפלל בהשכמה) השיבו היהודי הקדוש שהחוזה טרוד מאוד בקושיא גדולה שנתעוררה אצלו ובגללה אין הוא יכול להתפלל, שאלו השר שלום מהו הקושיא, השיבו היהודי הקדוש: "הלא המצוה של יחוד השי"ת נוהג בכל עת ובכל רגע בחיי האדם, ואיך אפשר לבן אדם שהוא קרוץ מחומר להיות זהיר בוה, כי לא ימלט האיש שלא ישכח רגע אחד מזה, א"כ כמעט רוב העולם ח"ו עוברים על מצוות עשה זו, השיבו השר שלום: "איתא במשנה (פאה פ"ו מ"ד) שלפניו אין שכחה ושלאחריו שכחה מפני שהוא בבל תשוב, זה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה ושאינו בבל תשוב אינו שכחה, נמצא דלהכי לפניו אינו שכחה משום שעתידי בעה"ב לחזור אליה, וכן הוא במצוות זכירת יחוד השי"ת שאף אם ח"ו שוכח לרגע אין זו שכחה דתיכף יחזור אליה ולא הוה שכחה" והוסיף: "איתא (פאה פ"ו מ"א) כל זית שיש לו שם בשדה וכו' ושכחו אינה שכחה, במה דברים אמורים בשמו, ובמעשיו, ובמקומו, בשמו שהיה שפכוני או ביישני, במעשיו, שהיה עושה הרבה, ופירש הרע"ב שפכוני, שזיתו שופכים שמן הרבה, ביישני שהוא מבייש את כל שאר האלנות מרוב השמן שיוצא ממנו יותר מחבריו, והלא הקב"ה הוא המשפיע שפע רב בכל העולם, לכך לא שייך שכחה לגבי הקב"ה, ואם שכחו אינו שכחה".

ויהי כשמעו היהודי הקדוש את דבריו נכנס תיכף בשמחה אל הקדוש פנימה ואמר להחוזה שיש לו כבר תירוץ מספיק

בהעתק כתב יד הגה"ק ר' חנוך העניך מאלעסק בעל לב שמו זי"ע כותב שדיבר פעם עם שלשה מלאכי חבלה ושאל אותם: מנין אתם יודעים על הצדיקים שבעולם הזה, והשיבו לו: שכשהצדיק משלים בעולם הזה את צורתו הרוחנית הנקראת "צלם אלוקים" וזאת ע"י עבודתו לה' וצדקתו ע"י מעשים טובים, לוקחים את צורתו ומעמידים אותה בכל העולמות, ומכריזים לפניו "הבו יקר לדיוקנא דמלכא" וכן "ככה ייעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו" ואפילו בגיהנום מוליכין צורתו ומוהירין כל מלאכי החבלה שתיפול עליהם אימה ופחד מפני אותו צדיק, אח"כ שאל אותם: כמה שנים הוליו לפניכם את צורת מורי חמי מו"ה שלום מבעל ז"ל, השיבו לו: "חמשים שנה ויותר", והמשיך לשאול: "כמה שנים מאז שנבראתם", אמרו לו: "ארבעים שנה", שאל אותם: "הכיצד אתם שקיימים רק ארבעים שנה יודעים שהכריזו על מורי לפני יותר מחמשים שנה, וכל שנותיו של מורי חמי היו שבעים שנה בערך בלבד", השיבו לו: "מיד כשנבראו הודיעו לנו שצדיק זה מכריזים עליו כבר עשר שנים שיש לירוא מפניו כי כבר שנים שצורתו ידועה למעלה, וכן כבר עשר שנים שגם צורתך ידועה למעלה, וחמין היה צדיק ורבי מבטן ומלידה".

וסיפר הגה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע שכהיה זקינו ז"ל ילד ושכב בעריסה, היתה עת מלחמה בין שתי ארצות כששכב בצד ימין ניצחה הארץ האחת, וכששכב בצד שמאל ניצחה הארץ השניה, ורצה מהר"ש שהמלך הראשון ניצח ולכן היה מרבה לשכב על צד ימין למרות שכאב לו לשכב על צד אחד, אעפ"כ התאמץ ושכב בצד ימין ולא שת לבו לכאבים.

לימים בעת שהיה רבי ומנהיג לחסידים נסע על שב"ק בעיר הסמוכה לבעלזא, והגבאי ר' אלימלך סידר את השולחנות באופן אחר ממה שצוה לו רבו, נענה השר שלום ואמר: דכד הוינא טליא כבן ד' או ה' הייתי בבראד עיר מולדתי והלכתי עם אחותי לדודתי וכיבדה אותי בדגים קטנים ובשעת אכילת הדגים נודע לי שורש נשמתו ולשם מה באתי לעולם, והנה אני אומר לעשות השולחן באופן פלוני ור' אלימלך עשה כרצונו.

בצל רבותיו

מקודם היה תלמיד הרה"ק רבי שלמה לוצקער זי"ע בעמח"ס "דברת שלמה" המגיד מסקאהל שהיה תלמיד של המגיד הק' ממעורישט זי"ע, שם היה שוקד על דלתי התורה והיה משים לילות כימים, ומסופר כי בכל לילה עשה עצמו כאילו הולך לישון ונכנס לחדרו ואח"כ הורידו אותו דרך החלון והוא הלך לבית מדרשו של רבו ר' שלמה הנ"ל ולמד שם כל הלילה, ואח"כ לפני עלות השחר שב לביתו ושכב על מיטתו לישון מעט וכמעט שלא ישן קם חותנו ובראותו שחתנו שוכב על מיטתו העיר אותו ואמר אליו תקום משנתך עד מתי תישן.

לימים התעוררה בו רשפי אש חשק לנסוע להרה"ק מלובלין כדי לקבל תורה מפיו, אבל רבו לא רצה שיעזוב אותו כי מאוד רצה בו שיהי' תלמידו ואמר לו שאם יסע יקח ממנו כל

כשמוע החוזה את התירוץ נתמלא שמחה ואמר לו: "יישר כח", אמר לו היהודי הקדוש "איך זה תירוץ שלי אלא אברך אחד שבה לכאן מסקאהל תירץ זאת" מיד צויה החוזה להכניסו אליו, כשנכנס השר שלום פנימה נתן לו החוזה שלום והביע לפניו תודה על שהחיה אותו בתירוץו הנפלא, ומאז חיבבו והגדילו משאר תלמידיו הקשישים ממנו.

השר שלום סיפר בעצמו על נסיעתו הראשונה ללובלין: כשנעשיתי לאיש נסעתי אל הצדיק מלובלין, בליל שב"ק ליד השולחן צויה הרבי למוג לי כוס יין מנהגי היה שלא לשתות שום משקה משכר, אבל לסרב לרבי לא רציתי נטלתי את הכוס והעמדתי על השולחן עד שהתנפצה והיין נשפך, צויה הרבי למלא כוס שניה בשבילי ועמדה גם היא עד שהתנפצה, וצויה הרבי למלא כוס שלישית וקרא אלי בקול: "האם באת לשבור את כל הכוסות שלי", אמרתי לו "איני שותה יין" ולא יסף.

בהיותו בלובלין בפעם הראשונה היה בן שבע עשרה שנה בלבד כיבדוהו החוזה בעת קריאת התורה לעלות ל"שישי" והיה הדבר תמוה בעיני כל כיון שבדרך כלל נתנו עליה זה לרבנים זקנים וותיקים, אמר להם החוזה: "מדוע אתם מתפלאים, אברך זה יהיה ראש ומנהיג לרבבות מ"ש"אל".

השר שלום החזיק את החוזה לרבו המובהק והיה מרגלא בפומיה לוטר שמרבו הק' מלובלין למד לקרוא פתקאות (קוויטלעך) ויסופר שפע"א עמד יהודי אחד והמתין להיכנס אל חדרו של החוזה פנה היהודי אל השר שלום שעמד אף הוא בחוץ וביקש ממנו לכתוב לו "פתקא" על מנת למסור אותה לחוזה היות והוא לא ידע לכתוב כתב לו השר שלום את הפתקא והיהודי נכנס עמה אל החוזה, הסתכל החוזה בפתקא ואמר לו: "מדוע הבאת לפני פתקא שכבר גמרו עליה את התפילה" התפלא היהודי ואמר: "לא הייתי עם פתקא זו אצל רבי כי זה עתה כתבו לי אותה בחוץ, ומיד נכנסתי עמה אל הרבי" שלח החוזה את השמש לברר מי כתב את הפתקא, ונדע שהשר שלום עומד בחוץ והוא שכתב את הפתקא, נענה החוזה ואמר: לפעמים כשצדיק כותב פתקא, ובשעת הכתיבה הוא נענה על מחצית בקשתו, אבל בפתקא זו כבר נענו לו על כל בקשתו.

ופעם היה דוחק גדול בעת שהחוזה ישב וקיבל פתקאות מאת הבאים אליו, ומחמת רוב הדוחק נשענו האנשים על השר שלום נענה החוזה ואמר: "אל תלחצו על האברך הזה, כי חצי העולם יתקיים עליו", ופע"א בשל הדוחק הרב ישב השר שלום תחת השולחן לרגלי החוזה, והרגיש החוזה במאן-דחו הנמצא תחת השולחן ושאלו: "מי אתה" אמר לו השר שלום את שמו, אמר לו החוזה: "כשם שאתה דוחק את עצמך תחת כך ידחקו תחת שולחנך".

בצל המגיד הק' מקאזניץ זי"ע

כשהיה השר שלום בלובלין שמע פע"א מרבו החוזה שאמר: "מי שגר סמוך להרה"ק מקאזניץ ואינו נוסע לקבל פניו לא יזכה לקבל שלום ממלך המשיח שיבוא בב"א", כששמע

זאת הלך מיד להחזוה לקבל ממנו ברכתו ולנסוע לקאזניץ, פטרו החוזה לשלום וביקש ממנו שיחזור לשב"ק ללובלין, כשבא לקאזניץ והמגיד נתן לו שלום, הושיט תיכף השר שלום את ידו להמגיד שיברך אותו כי ברצונו לנסוע חזרה ללובלין, אמר לו המגיד הק': "אברך, הישאר אצלינו עד שב"ק ותזכה לגילוי אליהו" הושיט השר שלום שוב את ידו, אמר לו המגיד הק': "אברך, הישאר אצלינו עד שב"ק ואנחנו נראה לך את האבות הקדושים", אבל השר שלום בשלו, הושיט ידו עד שפטרו המגיד לשלום, כשבא אל החוזה הק' קיבל פניו בשמחה ואמר לו: "לוותר על גילוי אליהו ועל גילוי האבות בכדי לקיים מצוות רבו זה נקרא חסיד" מאז נסע פעמים רבות לקאזניץ.

סיפר השר שלום כי פע"א בעת שהיה בקאזניץ נכנס אל המגיד הק' ואמר שהביא אתו פתקאות ופדיונות מאנשי עירו, אמר לו המגיד למסור את הפתקאות, כאשר התחיל לקרוא אמר להשר שלום: "בוא נקרא ביחד" והוסיף השר שלום שאז לימד אותו המגיד לקרוא פתקאות, כמו"כ סיפר השר שלום שהרה"ק מקאזניץ לימדו גם לרפא חולים ע"י משמוש בידיים שפע"א בעת שנסע ללובלין בא אלי באמצע הדרך איש אחד ואמר לו: "אברך, סע לקאזניץ", ולא שם לב לדבריו, ובפרט כשלא הכיר את האיש המדבר אליו, לאחר זמן בא אליו שנית ואמר: "אברך, סע לקאזניץ", ולא השיב לו גם בפעם הזאת, אבל אח"כ כשאמר לו כדברים האלה פעם שלישית, אמר שבוודאי יש דברים בגו וצריך לנסוע, ואכן נסע לקאזניץ, כשבא לשם נכנס אל המגיד והוא שכב על מיטתו וביקש ממנו לשבת על המיטה על ידו, והתיישב סמוך לו, ובא חולה אחד עם כאב שיניים וביקש מהמגיד שיברך אותו, לקח המגיד את ידו ואחזו בידי ובשתי אצבעותי משמש בשיניו של החולה ושאל אותו על מקומם המדוייק של הכאבים, וכך עבר עם שתי אצבעותי על מקום הכאבים והחולה נתרפא, וסיים השר שלום בלשון שאלה: "עו, וכי לא נתן לי זה בידי".

בצל היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע

כשבא בפעם הראשונה ללובלין אמר לו החוזה שיסתובב אצל היהודי הקדוש מפרשיסחא, ואכן בכל פעם שבא היהודי הק' ללובלין היה השר שלום יוצא ונכנס אצלו, בכל עת שהותו במקום נהג לשהות על ידו כתלמיד המשמש את רבו. בעשרה בשבת שנת תקע"ג נסתלק רבו ר' שלמה מסקאהל, בחוזה"מ סוכות ביום י"ט כסלו שנת תקע"ד נסתלק היהודי הק', עברה שנה ונסתלק המגיד הק' מקאזניץ בערב סוכות שנת תקע"ה, כשלושת רבעי שנה לאחר מכן כבו המאורות כליל עם הסתלקותו של רבו הק' החוזה מלובלין ביום ת"ב שנת תקע"ה, וכה נתייתם השר שלום מכל רבותיו.

בצל הרה"ק השרף מסטרעליסק זי"ע

אחרי פטירת רבו הק' החוזה מלובלין ראה השר שלום את עצמו כאילו עולמו חרב עליו, אחרי שהסתופף בצילו חמש עשרה שנה, ומן השמים סבבו שיתקרב אל הרה"ק מסטרעליסק וגופא דעובדא הכי הוה: בדרך ממסעיו נפגש השר

לראש השנה לצאנו כדרכו תמיד ועל כן שלח את הטעלעגראמע לטארנא לר' יוסף, בערב ראש השנה בבוקר בא ר' יוסף לצאנו ותיכף נכנס להרה"ק מצאנו וסיפר לו ממחלת השר שלום מבעלזא ומהטעלעגראמע שקיבל, ולא השיב לו הד"ח דבר, בצהרים הזכירו עוד הפעם על כך, ושוב לא קיבל כל תשובה, וכן היה גם בפעם השלישית, ר' יוסף תמה מאוד איך לא שת הד"ח לבו לזה שהרה"ק מבעלזא צריך לרפואה, אח"כ אמר לו הד"ח בא ואספר לך מעשה שהיה: להרה"ק ר' אלימלך מליזענסק ז"ע היה אליהו הנביא נגלה תמיד בכל לילה הראשון של ראש השנה והיה מגלה לו מהנעשה בשמים, בליל ר"ה של שנת תקל"ג נגלה לו אליהו כדרכו, ואמר לו שעל שלש תפילות של גדולי הצדיקים עומד היום העולם, ופרט לו את שמותיהם, ותמה מאוד ר' אלימלך שלא חשב לו גם את תפילת רבו המובהק המגיד הק' ממעזריטש ז"ע אך אח"כ נתישב לו הדבר כי בשנה זו ב"ט כסלו עלתה נשמתו השמימה, ומעשה זה הבין ר' יוסף שאין לתמוה על הד"ח על שאינו שם לב למחלת השר שלום מבעלזא, ואמנם אחרי כן נתברר שעוד ביום כ"ז אלול נסתלק השר שלום ובעת שהזכיר אותו לפני הד"ח כבר היה אחרי פטירתו.

חצי שעה קודם הסתלקותו אמר הפסוק: 'ה' עשקה לי ערבני' ואמר שכאשר הוגד לו שנגוד על נשמתו שתרד לעוה"ז אמרתי לא בעינא כי יראתי פן אכשל בעוה"ז הראוני מן השמים מתן שכתן של מצוות, ואפילו הכי אמרתי איני חפץ לא הן ולא שכתן, או הראוני מן השמים כמה אלפים נשמות העשוקות דאזלין ערטילאין ועומדים ומצפים לביאתי לעולם כדי לתקנם, אעפ"כ אמרתי לא בעינא כי יראתי לנפשי שלא יהי הקילקול יותר מהתיקון, עד אשר השיית בעצמו ובכבודו היה לי ערב בדבר הזה שאכנס לעוה"ז בשלום ואצא מזה העולם בשלום, וזה פשט הפסוק הנ"ל ה' עשקה פי' עבור הנשמות העשוקות דאזלין ע"כ ונד בלי תיקון, כביכול לי ערבני היית לי ערב בזה, ע"כ תקיים את הערבות שלך, וכשסיים דברים אלו נח נפשיה ביום ז"ך אלול שנת תרט"ו.

בהעתק כתב יד קדשו של חתנו הרה"ק מאלעסק כתב וז"ל: "גם סיפר דברים ששמע מן המלאכי חבלה שדינן אותו, ובעת שנפטר מורי חמי' ר' שלום מבעלזא ז"ע סיפרו לו שהלכו לקראתו הבעש"ט הק' ותלמידו ר' דוב בער ממעזריטש ז"ע ועוד הרבה צדיקים ומלאכים קדושים, וכיבדו אותו לדרוש בגן עדן, ושאלתי אותו לאיזה צורך סיפרו לך זאת המלאכי חבלה, והשיב שגם זה בכלל העונשים להודיע לרשעים גודל כבוד הצדיקים מה שהם שומעים מאחורי הפרגוד... ואח"כ שאלתי איך הי' בפטירת חמי ז"ל מזה העולם, השיבו שהעלה נשמות רבות בעברו דרך הגיהנום ע"י שנתנו להם רשות להתקשר עמו".

**זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן**

שלום עם אחד ממכיריו שהיה מחסידי השרף, גילה לו האישי: "יש לי עסק גדול שאני צריך לנסוע לרבי מסטרעליסק, ואבקש ממך להצטרף אלי להיות לי למליץ לפניו", חשב השר שלום שבוודאי זה הוא מן השמים שישע עמו והסכים, לאחר כברת דרך פנה אליו מכירו החסיד וביקש ממנו: "היות ומפני סיבה ידועה נבצר ממנו עתה לנסוע לכן יסע כב' לבד וידבר טוב עלי", השר שלום הסכים גם לזה, כשהגיע לטרעליסק ונכנס לביהמ"ד עמד השרף מסטרעליסק בתפילה, והרר השר שלום בלבו אם כבר צריך לנהוג בהשרף כמו עם רבי ואסור לו לעמוד מאחוריו בתפילה, גמר בדעתו ופנה לצדו, לאחר התפילה אמר השרף בפני קהל ועדה: "מה זאת להטרידנו בתפילתי בשקלא וטריא אם אני רבי או לא", לא ידעו הנאספים למי מרמזין דבריו אבל השר שלום ראה כי רוח"ק מדברת מתוך גרונו ואיש אלוקים קדוש הוא ובו ראוי להידבק, ומאו נסע אליו הרבה.

בצל הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא ז"ע

גם להרה"ק מאפטא נסע השר שלום והוא העריך מאוד את רבו זה ודבק בו בכל נפשו, ומסופר שכשביקר בפעם הראשונה באפטא כיבד אותו בברהמ"ז בסעודה שלישית ודרכו בקודש של הרה"ק מאפטא היתה לברך בעצמו ברכת הזימון של ס"ג בשב"ק ורק כשביקר אצלו אחד מגדולי הדור כיבדו בברהמ"ז, ונהוג היה שהגדול שנתכבד היה מחזיר את הכוס לתוך ידו הקדושה, והרה"ק מאפטא בירך בעצמו, וכמו"כ עשה השר שלום שמיד אחרי שקיבל הכוס החזירה להרה"ק מאפטא, ולקח הרה"ק מאפטא את הכוס והחזירה לידו של השר שלום ואמר: "אברך, אני רוצה באמת שתברך", עשה השר שלום כמצות הרב ובירך, הדבר עורר תימהון רב אצל הנוכחים, כי לא קרה מעולם שיברך אצלו אדם אחד בברהמ"ז בס"ג, אחרי ברכת המזון אמר הרה"ק מאפטא לבנו: "דע בני, כי בסעודה זו אמרתי ולא היה אחד מבין הנוכחים שירד לעומקן של הדברים, אף כי יש ביניהם גדולי ישראל, ורק האברך הזה השיג עומק הדברים, ועוד סיבה, מפני שנהיה פעם מחותנים, ואכן לאחר זמן קם והיה הדבר שבנו הרה"ק מהר"י היה חתנו של נכד הרה"ק מאפטא ז"ע.

אחרית ימיו

בסוף ימיו הי' סגי נהור ל"ע והי' לו עגמת נפש מרובה והתעצב על לבו, ורצו לרפאותו שלח לו הרה"ק ר' יצחק מנעשכין ז"ע שלא ישתדל לרפאות א"ע, ולאחר זמן סיפר הרה"ק מנעשכין שאחד מן הצדיקים שישב בסנהדרין של מעלה נתעלה למקום עליון מאוד והיה צריך אחד למלאות מקומו, ורצו למעלה שיסתלק הרה"ק מבעלזא מן העולם, ומלא מקומו, ומחמת שידעתי שהעולם צריך לו לכן פעלתי בתפילתי שינטלו מאור עיניו ויהיה כאילו נפטר.

בחודש אלול שנת תרט"ו נחלה ל"ע וציוה השר שלום לשלוח טעלעגראמע להרה"ק בעל דברי חיים מצאנו ז"ע שיבקש עליו רחמים והיה שם סוחר אחד שהי' לו קשרי מסחר עם הגביר החסיד ר' יוסף שיף מטארנא וידע שר' יוסף יסע

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

דבר בעתו

שבת קודם ר"ה

של הקב"ה, שבשבת לפני ראש השנה נשפע על מה שידונו את האדם בראש השנה.

(יישב פנים)

ולפי"ז יתבאר לך ג"כ מאמר הכתוב הנ"ל יחינו מיומים, היינו ע"י קדושת שני הימים של ראש השנה הבאים לקראתינו לטובה, ביום השלישי יקמנו ונחי, הוא יום השבת אשר אנו בו היום, לפניו היינו השבת אשר לפני ראש השנה, וע"י שאנו מקבלים עלינו בשבת הזה לעבדו ית"ש כראוי לבנ"י הכשרים, עי"ז נזכה שיהי יקמנו ונחיה לפניו, להכתב בספר החיים, למענו יתברך, שנוכל לעסוק בתורה ובמצות כראוי ולעבדו באהבה ובראה ובחבה, ולהתנהג כרצונו ית' והבן. ובדרך זה יתבאר לך מאמר הכתוב, אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם, ראשיכם שבטיכם קנייכם ושטריכם וגו' שפכם נשיכם וגו', אשר ה' אלקיך כורת עמך היום, וכידוע מספח"ק דאיתא בווה"ק דתיבת היום רומז על ראש השנה, ולדרכינו יתבאר כפל תיבת היום, דהפסוק מורה לנו כאן שכל אחד ואחד יעמיד במשפט ביום זה של ראש השנה, אשר הוא יומא אריכתא של שני ימים כנ"ל, אבל לצרף לזה עוד את יום השבת קודש שלפניו מתחיל הפסוק אתם נצבים היום לפני ה' אלקיכם היינו שהתחלה לכל זה הוא כבר ביום השבת שלפניו, לפני ה' כי בא לשפוט הארץ בימי ר"ה הבאים לקראתינו, ויצורף לקדושתם גם קדושת שבת הזה להיותם ביחד ע"ב שעות, כמנין חסד, ועי"ז נוכל להתפלל שיהיה לפני ה' אלקיכם היינו שבר"ה הבעל"ט יתהפך מדת הדין למדת הרחמים והחס"ד כנ"ל ולהכתב בספר החיים בבחינה למענך אלקים חיים כנ"ל, וא"ש.

(מהר"ם ט"ב)

ונמצאת למד שגם ביום הגדול והנורא עת משפט עמו ישראל בר"ה והקצבת חיותם פרנסותיהם ומזונותיהם הכל נעשה ונמשך בשבת שלפניו במקור מים חיים וע"כ מבואר בשו"ע (או"ח סי' תכ"ח סי"ד) שלעולם קורין אתם נצבים קודם ר"ה ע"ש לפי שהיא מרמו על ר"ה והר"ה נרמו ונחקק בשבת שלפניו ע"כ קורין אותו בשבת הזה.

(באר מים חיים)

והנה שבת זה שהוא שבת האחרון מהשנה שעברה הוא נעוץ סופו לתחילתו וע"י שמירתו בקדושה וטהרה נוכל לתקן אל כל מה שפגמנו בכל שבתות השנה שעברו שאמרו הצדיקים הקדמונים שאם ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה כן כאשר יתקן איש ביום האחרון יתקן כל הזמן וזה מה שכתוב בתנ"א פ"א ימים יצרו ולו אחד בהם זו יום השבת ודרש מילת אחד כשעם אחד העם יום המיוחד שבימים והוא השבת קודש ויום אחד חשוב שנה (ר"ה ב) רצה לומר יום אחד זה השב"ק ההוא מחשיב לדבר חשוב כל השנה כולה.

(ישמח ישראל)

וכן בשבת לפני ראש השנה קוראים בתורה פרשת נצבים, "אתם נצבים כולכם היום" לפני כסא המשפט

קוליות אפסיילונגן 2 מודעות וחדשות
הוק-אפיס 2 דברות קודש 2 מסיבות
שיעורים וחדשות 2 חק חז"ר 2 מערכת

748-504-2488
845-537-6660
845-694-4550
020-8002-9580
0461-420-8878

קול
סאטמאר

מסביבות • שיעורי תורה •
דברות קודש • מודעות ועוד

718-305-6942 212-444-9899

זא ספאנסערן | אדווערטייזינג רופס:
748.554.7549

718-305-6942 • 212-444-9899

ערב ר"ה

בלב נשבר ונדכה כעני בפתח מתעשרת בסופה ויקובל תפילתו.

*

שעריך הם דופקים כעניים ודלים דרך העשיר שצריך להבירו בשובתו דופק בקול גדול ולא יתבושש, אבל העני בתחנונים ידבר מרושש, אבל אם הוא סכנת נפשות גם העני יתמרמר בקול גדול, כן אנחנו תחילה עומדים בימי סליחות אומרים שנים ושלשה סליחות ודופקים בנחת עם עני ואביון אולי ירחם, אבל עתה ערב ר"ה שהוא סכנת נפשות ביום מחר כי תבא על זכרון בספר הזכרונות וספרי החיים וספרי המתים פתוחים לפניו, צריך לקרוא אל ה' בחזרה, עם ה' חזקו ונתחזקה לבקר ולעמוד על נפשותינו להצילנו מכל צרה וצוקה.

(סמיכת משה)

מצוה גדולה לחלק צדקה ערב ראש השנה לעניים ולאביונים המבקשים מים שורש החסדים וכו' ומדת הרחמים גדולים אפילו שאין להם זכות, על כן נקרא מדת הרחמים גדולים אי"ן שאין צריך זכות, ועל כן על ידי חילוק הצדקה בערב ראש השנה פותחים מדת אין ומים מה שחושקים עניים ואביונים ועל ידי זה נמתקן כל הדינים שיש בראש השנה.

(אור החכמה)

אי"ר יצחק אין דנין אלא לפי אותה שעה דייקא, כלומר כיון שהתחיל שעה אחת קודם ר"ה לפי אותה שעה דנין את האדם שנמצא ביום שהתחיל בתשובה ונמצא הכל תלוי באותה שעה.

(קול אריה)

הנה מצינו בגמרא ר"ה (ב) שאצל מלך יום אחד בשנה חשוב שנה וכן בסוף השנה, וכן הוא בבעל תשובה למעלה אצל מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אף שלא היה עובד להשם יתברך בכל ימות השנה, רק שבסוף השנה עלתה במחשבתו ושם אל לבו לעשות רצון השם יתברך, נחשב לו יום האחרון כשנה שלימה.

(חסד לאברהם לר"ה כ' ע"ג)

אם כן גם אנו נאמר לעינינו אשר כלה החודש באפס תקוה, הלא רחמנא ליבא בעי, בזו הלילה הנשאר יפשפש במעשיו וישים אל לבו הטוב גדול מריו ותחרט בחרטה גדולה ויפול מלא קומתו ארצה, בינו לבין קונו ויוזעק מרה, אוי לי מה עשיתי כזאת וכזאת עשיתי, והנני מתחרט בחרטה גדולה מאד ומאד באמת ובלב שלם, ויקבל עליו בכל לב שלא ישוב עוד לתעותיו כל ימי חייו, ויהיה אצלו כיתד שלא תמוט, ויתודה בבכי גדול ויבקש מחילה וסליחה ממלך מוחל וסולח, ומה שצריך תיקון יתקן כפי אשר יגיד לו רופא נפשות, ובין אדם לחבירו לתקן, אז יהיה קונה עולמו בשעה אחת ויגיע לחפצו במעט זמן אשר ישאר בידו.

(ישמח משה פרשת נצבים)

וכללו של דבר קודם ביאת הדבר צריך להתפלל על הדבר, כמו דוד המלך היה קם קודם היום ומתפלל על היום שיכנס ויצא בשלום כך אם רוצים שיהי ישועה בר"ה צריך להתפלל בער"ה קודם ביאת השנה, תחל השנה וברכותיה, ברכת השנים, כמו בתחילת השבוע מתפללים החל ששת ימי המעשה וכו', ועיקר מראשית השנה דרשו חז"ל שנה שרשה בתחילתה שהמתפלל

לעי"ן

הרבנית הצדיקת

מרת **פעסיל לאה טייטלבוים** ע"ה

בת הרה"ק רבי אהרן זללה"ה אבד"ק וואלאווע

מחברתו הטוהרה של מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

נלב"ע כ"ג תמוז תש"ע

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קלד — בלתי מוגה

ניחום אבלים ע"י הגה"צ רבי משה טייטלבוים שליט"א

דומ"ץ קהילתנו הק' בעיה"ק ירושלים ת"ו

וע"י הרה"ג רבי קלמן יושע באב"ד שליט"א רב דקהל דראהביטש

ולבסוף הגיע גם הגאון רבי מנחם זכרי' זילבער שליט"א אבד"ק פריימאן

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

יום ד' פרשת מטות מסעי תש"ע לפ"ק

רב דק' דראהביטש: אזוי האט זי מיר געזאגט אמאל.

רבינו: א מעשה פון פאר פופציג – זעכציג יאר האט מען איהר אפערירט אויף א ניר, זי איז געווען קראנק אויף א ניר.

רב דק' דראהביטש: איך האב פארשטאנען אז זי האט אוועק געגעבן א ניר.

רבינו: כ'געדענק ווען כ'בין געווען א קליין קינד, איז זי אפגעליגן חדשים לאנג בימים ההם אין מאונט סיני שפיטאל, נאכדעם ווען זי איז געוונט געווארן איז זי ב"ה געווען אלע יארן געזונט, שפעטער האט זי געהאט א גאל אפאראציע, אבער אזוי איז זי געוונט געווען.

רב דק' דראהביטש: זי האט מיר געזאגט, אז ווען ס'איז געווען נאך די קריג, איז זי צוריק געפארן קיין וואלאווע, אזוי האט מען אלע חפצים נישט געטראפן, אבער די בגדים האט מען יא געטראפן, זי האט עס געטראפן, און

רבינו: וואס האט איר עפעס נייעס פון ירושלים?

דומ"ץ קהילתנו בירושלים: ב"ה, ס'איז נישט גלייך איין טאג צום צווייטן, ס'וואקסט פון טאג צו טאג.

רבינו: אזוי איז ברוך ה' גוט, אז עס שטייגט איז גוט.

דומ"ץ קהילתנו בירושלים: מ'לערנט יעצט איבער יורה דעה חלק ב' אין כולל, מ'חור'ט עס איבער מיט א שטערקער התמודה.

רבינו: וראה בטוב ירושלים.

*

רב דק' דראהביטש: די מאמע ו'הרבנית הצ' ע"ה אמו של רבינו שליט"א היתה אחי אמה של אביו הרה"ג ר' יצחק באב"ד שליט"א מטארטיקוב לאנדאן האט מיר געזאגט אז זי האט געלעבט מיט איין ניר, זי האט עס געגעבן פאר איינעם.

רבינו: מיין מאמע האט געלעבט אויף איין ניר? פארוועמען האט זי אוועק געגעבן א ניר?

התודה והברכה לידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפוראד

מו"ה יעקב ישראל פריינד הי"ו

חבר הנהלת הווילידזש קרית יואל יע"א

אשר נדב סכום נכבד להוצאת גליונינו

לרגל שמחת אירוסים בנו נ"ו למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ס'אזי געווען כל המציל מזוטו של ים [שהרי אלו שלו (כבא מציעא כד.)], אבער ווען דער באמורער רב (אחיה הגה"צ ר' הגני' יו"ט ליפא ז"ל מח"ס לבושי יו"ט) האט התונה געהאט, האט זי אוועק געגעבן, און זיך געטיילט מיט איהם.

רבינו: יא, אזוי האט זי געזאגט, די אלע זאכן זענען געווען איהר'ס, זי איז שוין געווען א גרויס מיידל, און אינדער היים איז נישט געווען אזוי ווי היינט, נאר מ'האט שוין אויסשטאפירט א מיידל פריער, אפאר יאר האט מען צוגעגרייט די שטאפיר, מ'האט צוגעקויפט נאך א מיטשונד, און נאך עפעס... און כ'האב געהערט פון איהר ווען זי איז צוריק געגאנגען קיין באמור - נישט קיין וואלאווע (כי אביה הגה"ק ר' אהרן מ"ב ז"ל אבד"ק וואלאווא נתקבל להיות אבד"ק ניר-באמור כמה שנים לפני המלחמה, למלאת מקום אחיו הגה"ק ר' נפתלי מ"ב ז"ל אבד"ק ניר-באמור) - האט זי געטראפן וואס מ'האט איהר צוגעגרייט צו איהר התונה, און מיין פעטער דער באמורער רב איז דאך אויך אהיים געקומען, און ער האט געדארפט התונה האבן (הוא חי' בוויור התנו של הגה"ק ר' ישראל צבי ראטנבערג ז"ל אבד"ק קאסאני ומח"ס אור מלא, וזו ויוצ"ח נעק"ה, ואחר החורבן נשא את בתו של הגה"צ רבי נחום אפרים האלבערשטאם ז"ל בן הרה"ק רבי לייבוש מק"ק טארנא ז"ל), האט זי זיך מיט איהם צוטיילט, און אוועק געגעבן האלב וואס איז געווען אנגעגרייט פאר איהר.

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: דער באמורער רב האט התונה געהאט פאר איהר?

רבינו: יא, אבער זי איז נישט געווען מחוייב אוועק צו געבן איהר'ס.

רב דק' דראהביטש: די התונה פון די מאמע (עם מרן רבי בעל ברך משה ז"ל) איז געווען אין באמור?

רבינו: ניין, אין סיגוט, זי איז געקומען קיין סיגוט צו די התונה (עיי' בספר ומשה חי' רועה ה"ג) שטמפור שם באריכות משמחת הנישואין).

רב דק' דראהביטש: זי האט מיר אמאל געזאגט אז דער פאטער (הגה"ק רבי אהרן ז"ל) האט איהר געבעטן אלץ מיידל אז זי זאל צוזאגן אז זי וועט גיין מיט א שמערן-טיכל.

רבינו: אזוי, כ'האב עם נישט געהערט פון איהר.

רב דק' דראהביטש: ווען דער באמורער רב איז אוועק (גלבי"ע בשנת תשד"ט לפ"ק) בין איך דעמאלטס ארויף שבת נאכמיטאג צו די מאמע (הרבנית ע"ה), און געשמועסט אפאר שעה אין איין צו.

רבינו: אזוי, און דעמאלטס האט זי עם פארציילט.

רב דק' דראהביטש: זי האט געזאגט אז ער איז געווען זייער א פרומער, און ער האט געוואלט אנהאלטן אלע זאכן אזוי ווי אינדער היים.

רבינו: יא, דער זיידע (הגה"ק ר' אהרן הג"ל) איז געווען זייער א ערליכער (עיי' בפרשויות בזה בהקדמתו של הגה"צ אב"ד באמור לתהלים תפלה למשה עם הוספות תהלות אהרן מאביו הגה"ק אב"ד וואלאווע ז"ל, ובהקדמתו לספר היטב איטיב לוקינו הגה"ק ר' ישראל יעקב יוקל אב"ד וואלאווע ז"ל).

הגה"צ ר' חיים צבי מ"ב שליט"א אב"ד סיגוט: מ'האט פריער גערעדט אז די באבע האט געהאט א ברודער יצחק (רב הצעיר דק"ק וואלאווע), פון וואו איז געקומען דער נאמען יצחק?

רבינו: פון באב"ד'ס זייט, פונקט איז געווען דא רבי מרדכי באב"ד (הגאון ראב"ד מכוון להוראה במאמני בן הגה"צ מטראטיקוב), און האט אויסגעריכט דעם יחוס פון די משפחה, איז אויסגעקומען אז ס'איז געווען דארט א יצחק.

רב דק' דראהביטש: מיין זיידנס טאטע האט געהייסן יצחק (הגה"צ ר' יצחק אבי הגה"צ ר' אלכסנדר אשר באב"ד אבד"ק מטראטיקוב).

רבינו: אבער ס'איז געווען א יצחק העכער דעם אויך.

הגה"צ: אזוי מוז זיין, ווייל די באבע האט דאך געהאט א ברודער ר' יצחק.

רב דק' דראהביטש: נאך וועמען איז דער נאמען פעסיל לאה?

רבינו: 'פעסיל' איז נאך די גארליצער רעביצין (הרבנית הצ' ע"ה אשת הגה"ק רבי ברוך ז"ל מגארליץ בתו של מרן הגה"ק הייטב לב ז"ל), אזוי ווייס איך, און דער טאטע ז"ל האט אויך געהאט א שוועסטער פעסיל וואס האט געהייסן נאך די גארליצער רעביצין.

רב דק' דראהביטש: און נאך וועמען איז דער נאמען 'לאה'?

רבינו: 'לאה' האט זי נישט געוואוסט נאך וועמען זי הייסט.

רב דק' דראהביטש: און נאך א פלא זי האט נישט געדענקט ווער די באבע איז געווען, ווי אזוי רבי שמואל'ס (הגה"צ ר' שמואל באב"ד ז"ל אב"ד סענדא-ווישנא) רעביצין (חמותו של אביה ז"ל) האט געהייסן.

רבינו: כ'האב איהר אויך געפרעגט.

הגה"צ ר' שלום אליעזר מ"ב רב דקהילתינו 15 עוו. ב"פ: ס'איז געווען א אסתר אויך אין משפחה.

רבינו: יא, זי (חמותו של הנחיק ר' אהרן דל מוואלאווע) האט געהייסן אסתר. די באבע היה'ס מאמע האט געהייסן אסתר.

רב דק' דראהביטש: מיינ טאטנס מאמע האט געהייסן רחל אסתר (אחותו של הרבנית הצ' ע"ה אמו של רבינו שליט"א). רחל נאך דעם ייטב לב'ס רעביצין, און אסתר נאך איהר, זי איז דאך אוועק יונג.

*

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: דער עצי חיים האט זייער געוויינט ביי די לוייה פון זיין מאמע.

רבינו: יא, פון וואו ווייסט איר דאס? איר האט עס געהערט פונעם מאמן?

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: ניין, כ'האב אזוי געהערט פארציילן, ער האט געזאגט אז ער האט פארלוירן די מצוה פון כיבוד אם, אזוי האט ער קיינמאל נישט געוויינט, ווען ער האט פארלוירן צוועלעף קינדער האט ער נישט געוויינט.

רבינו: יא, ס'איז געווען א גרויסער חידוש, אז ער האט פארגאסן טרערן ביי די מאמעס לוייה, ער האט געזאגט אז די מוטער איז געווען א חפ"ץ של מצוה.

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: ס'איז דא א בית הלוי וואס זאגט אז א ארימאן הייסט א חפ"ץ של מצוה, ווייל מיט איהם איז מען מקיים זיין די מצוה פון צדקה. ער זאגט אזוי אין פרשת תרומה.¹

1

ו"ל: וצפית אותו והב מבית ומבחוץ תצפנו. אפשר לרמוז דהארון הקודש הוא מקום שמונה בו התורה וכן הוא הת"ח הלומד תורה לשמה ומצוה הוא להתחוק, ואל יאמר האומר הן די להת"ח אם אספיק לו צרכי מזונותיו שיהיה לבו פנוי ללמוד אבל מה לו ולהת"ח ולכבוד ולמה לי להרבות בהוצאה עבורו שיהיה מכובד, ולזה בא הרמז מבית ומבחוץ תצפנו, שיהיה נאה גם מבחוץ דהני שני החוקות צריך לעשות אחד מבית, דהיינו שיהיה לו בביתו מה לאכול וגם שיהיו נאים בעיני הבריות בלבושם וכדירתם ובכל עניניהם. הנה בעת שנותנים צדקה להעני ונמצא מקיים בהעני מצות צדקה ועוד כמה מצות עשה כמו והחוקת בו אז העני הוא ממש כמו בחנית אחרו בעת שנוטלו לצאת בו, דאע"ג דאתרוג אחר המצוה אין בו שום קדושה מ"מ בעת קיום המצוה חלה עליו קדושת המצוה ואסור בהנאה ובתשמיש של חול, ובעצי סוכה מבואר במס' סוכה (דף ט) מקרא גבי כסיו הדם במה ששפך יכסה כשם שחל שם שמים על התגוע כך חל שלא יכסנו ברגל שלא יהיו מצות בויות ש"ש על הסוכה ואסורים בהנאה. וכן אסור עליו. כן העני ממש בעת שנותנים לו אסור לנהוג בו מנהג בזיון וכמו דדרשין בשבת (דף כ"ב) ליתן לו בבזיון חלילה, וזהו איסור דאורייתא.

אבער דער חידוש איז אז ס'איז דאך דא דער ז'נאנס, איז קען מען נאך מקיים זיין, אז מ'רעכנט אזוי ווי ער האט עס מקיים געווען, חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה (ברכות ו).

רבינו: ס'איז אויך דא דער מוכבו בחיים מוכבו במותו (קידושין לא), מ'זאגט 'הריני כפרת משכבה', דער מוכבו בחיים איז שוין נישטא, און אויף דעם האט ער געוויינט אז ער האט פארלוירן א חפ"ץ של מצוה.

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: דער בעלזער רב ז"ל פלעגט געבן יעדן טאג פאר'ן דאווענען פרושות פאר צדקה, און ער האט ארויסגעזאגט אז עס איז לעילוי נשמת זיין טאטע און זיין מאמע, ער האט געזאגט אז דאס איז כיבוד אב ואם פאר'ן דאווענען.

רבינו: עס ווערט געברענגט פון אר"י הק' (משנת הסודים מס' ת"ת פ"ג ה"ח) מ'זאל מקבל זיין ז'אחבת לרעך כמוד', און מיט געבן צדקה איז מען מקיים ביידע.

רב דק' דראהביטש: דער מנחת חינוך איז געגאנגען אמאל צו זיין מאמעס ציון, ווען ער איז געווען אויפן בית החיים און האט נישט געהאט קיין צייט צו גיין צו ביידע (לקברו של אביו גם לקברו של אמו). האט ער געזאגט אז נשים זענען קפדניות, איז ער געגאנגען נאר צו די מאמע.

רבינו: דער זיידע (מחן העצי חיים ז"ל) איז קיינמאל נישט געגאנגען צו די מאמעס ציון, אפילו אין די יארצייט אויך נישט, און דער פעטער ז"ל (מחן רבינו בעל דברי יואל) איז אויך נישט געקומען קיין סיגוט אויף די מאמעס יארצייט.

רב דק' דראהביטש: ס'איז געווען חודש ניסן איז אפשר וועגן דעם?²

רבינו: ס'איז געווען טאקע ניסן (יום ד' לחודש ניסן), אבער ער איז נישט ארויס געגאנגען אויפן פעלד צו די מאמעס יארצייט, און דער פעטער ז"ל איז אויך קיינמאל נישט געקומען קיין סיגוט אויף די מוטער'ס יארצייט, קיינמאל נישט.³

2

ע"י בקב הישר (פ"ק כ"ח) אין המנהג בניסן לילך על בית החיים להתפלל על הקברים ולומר תחנונים וכו' כי חודש ניסן הוא כולו קודש.

3

מחן ז"ל לא הי' דרכו לנסוע רק ביום כ"ט שבט יומא הדילולא של אביו מחן הגה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע שאז נסע לסוגעט בשנים שלפני המלחמה בעת שהיו יכולים לנסוע, ולדוגמא ע"י בדברי יואל (יש פ' תימחה) וז"ל ק מכת"ק: "מה שאמרת ביומא הדילולא של כ"ק אאמו"ר הגה"ק וצללה"ה ער"ה אדר א', שנת אפרת לפ"ק בעיר סיגעט.

רב דק' דראהביטש: און ווען ס'איז געווען דעם טאטנס יארצייט פלעגט ער יא צוגיין צו די מאמעס ציון? **רבינו:** ניין.⁴

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: און ביים ייטב לב'ס ציון פלעגט ער זיך יא אפשטעלן? **רבינו:** נאר ביי זיין יארצייט.

א' הנוכחים: און ווען ס'איז געווען זיין טאטנס יארצייט איז ער אויך צוגעגאנגען צום ייטב לב'ס ציון? **רבינו:** ניין, ער איז נישט געגאנגען.

פאר די ימים טובים איז ער אויך נישט ארויס אויפן בית החיים, נאר אויף די יארצייט פלעגט ער גיין.

רב דק' דראהביטש: ווען כ'בין געפארן מיטן רבי'ן (מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל בשנת תשנ"ב לפ"ק) און דער עצי חיים ליגט דאך צוזאמען מיט זיין רעביצין, איז נאכן זאגן תהלים איז ער צוגעגאנגען צו ביידע, און אזוי געמאכט השתטחות [שהשתחוה רבינו על ציון אביו ואמו].⁵

רבינו: יא, זיי ליגן צוזאמען, און דער אהעלער רב (הגה"ק רבי משה יוסף ז"ל) ליגט אין זיין זייט.

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: ווען ער פלעגט התונה מאכן קינדער פלעגט ער אויך נישט ארויס גיין? **רבינו:** פאר א התונה יא, אבער אזוי איז מען נישט געגאנגען.

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: און דעמאלטס איז ער געגאנגען צום טאטן און צו די מאמען? **רבינו:** זיי ליגן צוזאמען.

א' הנוכחים: ס'שטייט עפעס אזוי פון אר"י הק' (ע"י במג"א ס"י תקנ"ט) אז אינעם יאר זאל מען נישט בעטן ביים קבר פאר זיך, איז דאס א שטיקל חידוש פארוואס מ'זאל נישט גיין כדי צו בעטן פאר די נשמות.

רבינו: מ'קען בעטן פאר זיי אינדערהיים אויך.⁶ **א' הנוכחים:** ס'איז דא וואס פירן זיך אלס מכבדו במותו ווען מ'בענטשט ברכת המזון יעדן טאג, אויך לאחר מאה ועשרים, זאגט מען הרחמן הוא יברך את אבי מורי ואת אמי מורתי.

רבינו: דער מונקאטשער רב (הגה"ק בעל מנחת אלעזר ז"ל) האט זיך אזוי געפירט, אזוי ווערט געברענגט פון זיין זידן רבי שלמה'לע דער מונקאטשער רב (דרכי חיים ושלום אות ש"ח).⁷

*

6 ע"י בס' אלה מסעי, במדור הליכות מלכי בקודש (עמ' כ"ט, אות י"ב) שרבותיו הקדושים לא הרבו לצאת על ציון קברות אבותיהם ורבותיהם רק ביזמא ההילולא או לצורך בקשת רחמים על דבר מיוחד, וסיפור מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל, שכאשר בא דודו מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל לסיגוט, לא ראהו אף פעם יוצא למקום מנחת אבותיו חוץ מביום ההילולא, ע"י"ש.

וע"י במג"א ס"י תקנ"ט שהביא בשם כתבי האר"י שלא לילך על הקברות בפרט מי שלא תיקן פגמי נפשו סנה גדולה היא, ע"י"ש, והאריך בזה מרן רבינו ז"ל בקו' על הגאולה ועל התמורה (ס' ק"ח), ע"י"ש נועם אמריו. ופע"א תחת אחד השיחים כשידיבר מרן רבינו בעל ברך משה מענין זה, אמר שמי שמרגיש נפשו שההליכה לקבר הצדיק מעורר לבו לתשובה שפיר דמי, אלא שישפשש במעשיו מקודם וילך להציון בתבירו דלכא ובהתעוררות תשובה, ע"י"ש [וע"י עוד בשו"ת דברי יואל (ס' צ"ט אות ד) בנוגע לאלו הנהגים לילך על הקברים קודם ר"ה ויהכ"פ].

7 ע"י שם שמביא שמנהג זה קיבל מוקינו הרה"ק השם שלמה ממונקאטש ז"ע שציוה כן לבנו הדרכי תשובה, ואמר לו שאמרו הו"ל מנכבד בחיים ומנכבד במותו, וצריכין ברכה גם בגני מרומים, [וע"י] בס' בית שלמה אות ק].

4

ע"י בס' המאורני חיל (להגה"ק ר חני יו"ט לסא שווארן ז"ל - ח"ב במדור הסיפורים) וז"ל: פעם נסעתי ביהוד עם רבינו [מרן הדברי יואל ז"ל] לעיר סיועט על יומא ההילולא של אביו מרן הגה"ק בעל קדושת יו"ט ו"ע, ביום כ"ט שבט, וזה היה בפעם הראשונה שנסע לשם אחר פטירת בתו הרבנית הצדיקת מסיגעט מרת רחל ע"ה שזמא לא נסע כמה שנים להשתטח על קברו של אביו, ונעמד רבינו ליד קברו של אביו ואמר ספר רביעי שבתהילים בבכיות עצומות, ולמד שם משניות בעמידה, ואחר כך השתטח על רוחב הקבר בכל גופו עד שהגיע ראשו הק' סמוך לקבר אמו הרבנית הצדיקת מרת רחל ע"ה.

והיה אז שלג וקור גדול ורבינו שכב שם מלוכב עם הטילעפ זמן רב למאד, ומשך כל הזמן באו מאות אנשים לפקוד את ציונו של הקדושת יו"ט ומרא עלה על ראשם בראותם מחזה נורא הלז איך שרבינו שוכב כולו על ציון הק' זה זמן רב, וכאשר נעמד משם היו עיניו הטהורים נפחות מרוב הבכי והתפילות שעוד שם, ואחר כך קבל פתקאות מהציבור.

ונוכחתי לראות איך שכל הזמן שעמד שם ליד קבר אביו עיניו לנוכח יביטו על מצבת קברה של בתו הרבנית הצדיקת מרת רחל ע"ה אשתו בזיו"ר של הגה"צ ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים זצ"ל הי"ד אב"ד סיועט, שמצבת קבורתה הוא באותה שורה ליד קבר אמו הרבנית מרת חנה ע"ה, אבל לא הלך למקום מנחתה רק מרחוק נראה לו מצבת קבורת רחל, ע"י"ש עוד.

5

ע"י בס' אלה מסעי (עמ' קע"ו) וז"ל: "טהור לב פסע רבינו ממקום מעמדו בעת התפילות, אל צד שזאל המציבות, הדיינו אצל מציבת אמו הרבנית ע"ה, והשתטח בכל גופו על רוחב שני הקברים למראשותיהם של אביו ואמו, ונשמע קולו בקודש בבכיות עצומות מנחת לבו הטהור עת התהנן על קבריהם הקדושים..." ע"י"ש.

כאן נכנס הגאון רבי מנחם מענדל זילבער שליט"א

גאב"ד פריימאן בעמח"ס שרית מאזני צדק

רבינו: כ'האב היינט געזעהן - רבי ישראל דוד הארפענעס (הגאון רב דקהל ישראל והומנים) האט מיר נעכטן געברענגט א ניי ספר אויף הלכות אבילות - זאגט ער נאך פונעם פאיער רב (שה"י משב"ק אצל מרן רבינו בעל דברי יואל ד"ל) אז ווען דער פעטער ז"ל איז געווען בימי אבלו (בשנת תשי"ד, על בתו הרבנית הצ' מסעמיהאלי שנפטר ביום עש"ק), האט ער געזאגט לכו נרננה שטייענדיג, ער האט נישט געוואלט זיצן, און מ'האט געזעהן אז ער האט אלץ געקוקט אויפן זייגער, דאס מיינט אז ער האט נישט געוואלט זיצן אויף א בענקל (עד זמן צאת הכוכבים לשי"ר).

ס'איז א חידוש פון א זאך, מיט שיק איז ער געגאנגען, און זיצן האט ער נישט געוואלט.⁸

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: אין מקוה איז ער געגאנגען פריער?

רבינו: כ'זוייס נישט צי ער איז געגאנגען אין די מקוה.

אב"ד פריימאן: דאכט זיך אז ס'איז דא א שיבת ציון (ס' הובא בפ"ת יו"ד ס' ת' סק"א) אז פון פלג המנחה קען מען שוין מקבל שבת זייק, און ס'הערט זיך אויף די אבילות בפרהסיא.

רבינו: מ'קריגט אויפן שיבת ציון,⁹ דער ערך ש"י און נאך אחרונים, אבער ביים צינדן ליכט איז שוין נישט קיין שאלה, און דער פעטער ז"ל האט דאך נישט אזוי פריה געדאוונט, ווען ער האט געזאגט לכו נרננה איז נישט געווען פריה. כ'האב עס היינט אזוי געזעהן.¹⁰

8

הנה בשו"ע (ס' ת) מובאר דאבל זוקף את המטה בער"ש מן המנחה ולמעלה (דמא אינו צריך לשבת אבילות עד), אבל מ"כ אינו יושב עליה עד שתהשר, דדין אבילות עליו עד השיכה. אולם כתבו הפוסקים החשיכה לאו דווקא, דודאי בבין השמשות אינו נוהג אבילות שהוא ספק שבת, ואף זמן מה קודם בין השמשות, הלא מצוה לקבל עליו תוספת שבת ומאז אינו נוהג באבילות, וכן כתב בשו"ת האלף לך שלמה (יו"ד ס' ש"ה) דעד הדלקת הנרות נוהג כל דיני אבילות.

9

ע"י בתהלה לרוד (ה"ג יו"ד ס' קמ"ו) שכתב שלדברי השיבת ציון אין שום מקור, וכן בשו"ת תשורת ש"י (ה"ב ס' קע"א) תמה עליו דהרי גזירת ה"ל הוא שיתנהג באבילות עד זמן תוספת שבת.

10

וכן העיד אה"כ על זה הגה"צ רבי שמואל בראך שליט"א אבד"ק נאנאש לרבינו שליט"א, שהוא היה אז המשב"ק וזכר ג"כ שמרן הביט על המורה שעות והתפלל בעמידה עד צאה"כ. התפילות ועריכת השולחן כליל שב"ק היו אז בביהמ"ד שבבית רביה"ק ז"ל ב-500 בעדפארד עוו.

און וואס האט ער געטוהן צווישן ליכט בענטשן ביז מנחה, צי דעמאלטס איז ער געזיצן אדער געשטאנען א גאנצע צייט, וואס האט ער דעמאלטס געטוהן?

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: אפשר איז ער געלעגן, ער האט זיך געקענט אראפ לייגן.

רבינו: תשעה באב פארנאכטס יא, ווען תשעה באב איז געווען מוצאי שבת, האט זיך דער פעטער ז"ל אזוי געפירט,¹¹ דאס פארשטייט מען, אבער פרייטיג פארנאכטס דארף מען פארשטיין.

בגדי שבת האט ער דאך אנגעטוהן, א העמעד האט ער דאך אנגעטוהן אויף שבת, און שיק אויך...

אבער שבת אליינס איז ער יא געזעצן, נאר ביז מזמור שיר איז ער געשטאנען, ער האט געזאגט אז ער האט געקוקט אויפן זייגער, ס'הייסט אז ער האט מקפיד געווען אויפן זמן מוצאי שבת, און ביז דעמאלטס האט ער נישט געוואלט זיצן, ס'איז א פלא.

דומ"ץ קהילתינו בירושלים: ס'איז געווען יום הראשון, ס'איז נאך הארבער (כי הרבנית חי' רויזא ע"ה נפטרה ביום עש"ק פר' וירא תשי"ד לפ"ק - וע"י בס' ומשה חי' רועה (ח"ד עמ' תל"ו)), דעמאלטס איז עס מדאורייתא.

רבינו: נישט אלעס מיינט אבילות מדאורייתא, נאר רחיצה און סיכה.¹²

אב"ד פריימאן: תפילין טאר מען נישט לייגן, דאס שטייט אין פסוק (יחזקאל כד, יז) פארוך חבוש עליך ולמדה חז"ל במס' סוכה (דף כה): שאבל אסור בתפילין.

רבינו: דאס איז שוין מדברי קבלה ודהאי קרא כתיב בספר יחזקאל (כד, יז).

מ'קען אבער נישט זאגן אז זיצן איז הארבער פון גיין מיט שיד.

הרבנים הגאונים שליט"א קמו ואמרו המקום יתחם וכו'

11

ע"י בזמירות דברי יואל, שמרן ז"ל היה נוהג להחמיר לעצמו בכל מוצ"ש להמתין עד חצי שעה אחר זמן ר"ת, וכשהל תשעה באב להיות במוצאי שבת אז חלץ מעליו והשטריימיל בוטן ר"ת, ושכב על המטה עד חצי שעה לאחר הזמן, ואמר שאינו מרן הקדושת יו"ט ז"ל שכב על מטתו בשב"ק שחל בתשעה באב או בערב תשעה באב שחל בשבת, מצאת הכוכבים לשיטת ר"ת, עד חצי שעה אחר צאה"כ, וטעמו ונימוקו עמו, דלפי שיטת ר"ת אחרי שהגיע זמן לילה אסור כבר לנעול הסנדל, וכן לישב ע"ג הספסל כיון שכבר לילה, ובהיות שהחמיר על עצמו בכל שבת קודש שלא לעשות מלאכה עד חצי שעה אחר זמן צאה"כ לכן המתין עוד חצי שעה.

12

דכתב הרמב"ן דווקא עידוין כהיחזה וסיכה הוי מדאורייתא, אבל ישיבה על ספסל וכדומה הוי רק מדרבנן.

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת כי תבוא העעל"ט

כי כל עוד שלא נגמר השנה יכול עוד לכיין מחשבות קדושות ולכיין קבלות טובות על להבא, ובה יכול לתקן הכל למפרע, וכמו שמצינו במקוה שאם עודהו רגלו אחת במים מהני כוונה להחזיק עצמו לכל מה שירצה. וזה שאמר השקיפה ממעון ק'דשך מ'ן השמים ו'ברך ראשי תיבות מקו"ה, דממקוה יש לנו ראייה דאם עודהו רגלו אחת במים מהני כוונה למפרע, ומכח זה הוא מבקש את השי"ת דאע"פ שלא קיים כראוי אחר הזמן, מכל מקום עודנו רגליו נוגעות בשנה זו, ועל כן יועיל למפרע כל הקיום למצות.

והנה אנו עומדים בחודש אלול, והוא זמן של וחשב עם קונהו, זמן של התבוננות ותשובה על העבירות שעשו, ויש שני אופני תשובה כמבואר במסילת ישרים (פרק ג) בביאור מאמרם (עירובין יג:) ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואיכא דאמרי ימשמש במעשיו. והחילוק שבין שתי הלשונות, כי יפשפש במעשיו הוא לחקור על המעשים אולי נמצא בהם מעשים אשר לא יעשו, וכל אשר ימצא מאלה יבערם מן העולם, וימשמש במעשיו הוא החקירה במעשים הטובים עצמם, לראות אם יש בהם איזה פגיה לא טובה או איזה חלק רע שיצטרך להסירו ולבערו, והרי זה כמשמש בבגד לבחון הטוב וחזק הוא או חלוש ובלוי, כן ימשמש במעשה המצוות לבחון תכונתם עד שישאר זך ונקי, עכ"ד. ועל דרך זה צריך להיות ההתבוננות וחשבון הנפש של כל אחד מישראל, לממשמש במעשים הטובים איך הם נראים, בכמה התלהבות קיימו את המצוה, אם היה ה"ו כמצות אנשים מלומדה בלי כוונה.

ובאמת כאשר מפשפשים וממשמשים בכל המעשים, מוצאים פגמים וחסרונות, ולבו של אדם נשבר בקרבו, כבר כבר עבר עלינו רוב השנה וגם רובו של חודש אלול, ואחרי כל השנה שטרה עצמו בטירחה דגופא וטירחה דממונא לקיים מצות הבורא, לא זכה לקיימם בשלימות, ובמה אנו נגשים אל יום הדין

השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש. וכתבו דורשי רשומות ק'דשך מ'ן השמים ו'ברך ראשי תיבות מקו"ה.

יתבאר על פי דברי הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע על הפסוק (דברים כו טז) היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות את כל החוקים האלה ואת המשפטים, ופירש"י, בת קול מברכתו הבאת ביכורים היום תשנה לשנה הבאה. וקשה דהלא פסוק זה נאמר אחר פרשת וידוי מעשרות, ומה ענין ביכורים לכאן. אך הכוונה כי כשאדם מישראל מקיים מצות ה', ובגמר המצוה חושב בנפשו מי יודע אם זכיתי לקיים המצוה בשלימות, ולבו הומה בקרבו שהיה יכול לעשות המצוה ביתר קדושה, בכח מחשבה זו מעלה עליו הכתוב כאילו קיים המצוה בשלימות כראוי לו. ולזה בסוף השנה השלישית לאחר שקיים איש ישראל מצות ביכורים תרומות ומעשרות, והיה מתאונן בנפשו על שלא קיים מצוות אלו ביתר אהבה וקדושה, אז בת קול מברכתו הבאת ביכורים היום"ם, כלומר בכח המחשבה וההשתוקקות שיש לך עתה, נחשב לך כאילו הבאת ביכורים היום בשלימות, עכ"ד.

ובנו הרה"ק מהר"ד ז"ע הביא ראייה לדבר שכל זמן שלא סילק עצמו מן המצוה יכול להעלות את כל המצוה, מהא דאיתא במס' חגיגה (דף יט.) לגבי הטובל לתרומה וקדשים שצריך כוונה בטבילתו, ואם טבל לחולין לא הוחזק לתרומה, טבל לתרומה לא הוחזק לקדשים, אבל אם עודהו רגלו אחת במים, מהני כוונה להחזיק עצמו לכל מה שירצה. ומכאן שאם אדם מישראל עודנו עומד בגמר עשיית המצוה ומתאונן על מה שלא קיים המצוה כראוי לו, מועיל מחשבתו לתקן ולהעלות כל המצוה בשלימות הנכון, עכ"ד.

ומעתה י"ל כי בסוף שנה השלישית בכלות מצות המעשרות, והאדם חושב בלבו שלא עשה את המצוה בשלימות, והוא מצטער על כך, אמנם בזה יכול להתחזק

אם בצאת השנה הוא מתקן הכל, והוא מהרהר בתשובה אמיתית והתבוננות הנפש, ומקבל על עצמו קבלה טובה ואמיתית לילך בדרך טובים ולקיים המצות בדחילו ורחימו ובהתרוממות הנפש, בהתלהבות ובחשק נמרץ, כיון שעודוהו ברגלו בשנה זו נתקן הכל מראשית השנה ועד אחרית שנה, ונחשב למפרע בבחינת ברוך אתה בבוואך, ואם יקיים האדם ולקחת מראשית כל פרי האדמה, וימשמש במעשיו מראשית השנה ועד אחרית שנה, יכול להעלותם שיחשב כאילו קיימם בבחינה עליונה.

והבוכ"ע יהא בעזרינו שזכה למלאות החודש אלול שאנו נמצאים בו בהרהורי תשובה, הן בבחינת סור מרע והן בבחינת עשה טוב, לתקן כל המצות שיהיו בבחינה גבוהה, והשי"ת יעזור שיקיים מה שאומרים (ליל ראש השנה) יהי רצון שירבו זכויותינו, וצ"ב איך אפשר להתפלל על זה והלא זה תלוי במעשיו אם רבו הזכויות או לאו. אמנם הכוונה כי אינן הכי נמי בכמות אי אפשר להרבות הזכויות בלי מעשים, אבל בקשתינו שירבו זכויותינו באיכות, וכאשר אנו מקבלים עלינו בסוף השנה שנקיים המצות כראוי וכהוגן ביראה ואהבה יתירה להשי"ת, אז השי"ת מרבה זכויותינו באיכות, ומעלה אותם באופן גבוה ונעלה.

השי"ת יעזור שזכה לעשות רצון ה' כדבעי, וזוכה לתקן כל המצות ומעש"ט בעבר בהוה ובעתיד, וזוכה לכתיבה והתימה טובה שנה טובה ומבורכת, מבורכת בכל הענינים שצריכים, בני חיי ומזוני, ונושע בכל מילי דמיטב, ובמס' מעשר שני (פ"ה מ"ג) מפרש הכתוב השקיפה ממעון קדשך מן השמים, עשינו מה שגזרת עלינו, אף אתה עשה מה שהבטחתנו, השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל בבנים ובבנות, ואת האדמה אשר נתת לנו, בטל ומטר. ובפשוטות הוא רמז על פרנסה, שיהיה פרנסה בהרחבה גדולה. השי"ת יעזור שיקיים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה, שבני ישראל יושעו בבני חיי ומזוני רוויחי ובכל מילי דמיטב, עדי נזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א.

והמשפט. אמנם דבריו הקדושים של הרה"ק מבעלזא הנה אור לנתיבותינו ומחזקים אותנו, כי כל עוד שאנו עומדים עוד ברגל אחת בחודש אלול יכולים עוד לתקן, ואנחנו מקבלים עלינו לקראת השנה החדשה שיקיימו המצות ומעש"ט באמיץ כח ורב אונים, ביתר כוונה יתר התלהבות ויתר חשק, שיהיו בבחינה גבוהה ונשגבה, ובאופן זה יתוקן גם המעשים שכבר עשו.

ולרביז זה אמרו חז"ל בגמרא (כתובות נז.) נותנין לבתולה י"ב חודש, כי מזל אלול בתולה, ואם בחודש הזה נקבל עלינו לעבוד את ה' ביתר שאת, אז יתוקנו כל הי"ב חדשים שעברו, וזהו נותנין לבתולה כל י"ב חודש, כי כל הי"ב חדשים נתונים לנו מתוקנים למפרע, על ידי הקבלות טובות שאנו מקבלים עלינו.

ועל דרך זה יש לפרש הכתוב להלן בפרשה, ברוך אתה בבוואך ברוך אתה בצאתך, ומרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל בפרשתן (מהדו"ת עמוד תמח) ביאר, על פי מה דמתאמרא משמיה דהרה"ק הרבי ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע על מה דאיתא בשלחן ערוך (א"ח ריש סימן א) יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, וכתב הרמ"א, הגה, ובשכבו על מטתו ידע לפני מי הוא שוכב, ולכאורה מה מקום להג"ה זו בהלכות השכמת הבוקר, ויותר היה לו לקבוע דבר זה בהלכות קריאת שמע שעל המטה, אך ביאור הדבר כי כדי להתגבר כארי בבוקר לעבודת השי"ת, מן ההכרח שילך לשכוב בלילה כארי, מתוך שפע קודש ומחשבות קדושות, אבל אם בשכבו על משכבו לא יתבונן לפני מי הוא שוכב, לא יוכל בבוקר להתגבר כארי, עכדה"ק. וזהו ברוך אתה בבוואך ברוך אתה בצאתך, כי בכדי שזוכה לברכת ברוך אתה בבוואך בבא השנה החדשה שיהיה תחיל שנה וברכותיה, הרי זקוק לזה הכנה מהשנה הקודמת, וזהו ברוך אתה בצאתך, שגם בצאתו מהשנה הקודמת ישרה הברכה בהתנהגות נכונה להתכונן כהוגן לקראת הימים הקדושים, עכ"ד.

ולפי דרכו בקודש יש לפרש ברוך אתה בבוואך, גם בזמן אשר ברוך אתה בצאתך, כלומר דאף אם ח"ו במשך השנה לא היה עבודתו כראוי וכהוגן, מכל מקום

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוה"ח להם

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללינו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

מו"ה אפרים פישל האלפערט הי"ו
מו"ה ישעי' ווערצבערגער הי"ו
מו"ה יצחק נפתלי מאנן הי"ו
מו"ה חיים זאב פריעד מאנן הי"ו

הולדת הבנות

מו"ה אהרן בעק הי"ו
מו"ה משה מענדל אוויטש הי"ו
מו"ה יושע חיים שווארטץ הי"ו

הכנס בניהם לעול התורה והמצוות

מו"ה שמואל דוד פרידריך הי"ו
מו"ה יוסף שמואל פילאף הי"ו
מו"ה מאיר מנחם ווייס הי"ו
מו"ה משה מאיר זילבערשטיין הי"ו

ירושלים

אירוס הנכדה

הרב ר' שלום שניצלער שליט"א

בארא פארק

הולדת הבנות

מו"ה שלמה יודא וויינבערגער הי"ו
מו"ה יעקב יודא פליי שמאן הי"ו

בני ברק

הולדת הבנים

מו"ה אלי לאנדא הי"ו
ולאבו הרב יחזקאל לאנדא הי"ו, לאנדאן
ולחתן הרב יקותיאל יצחק בראך הי"ו
מנהיג דת"ת וחבר הנהלת מוסדותינו
ולזקני הרב יעקב יודא עסטיינער הי"ו, לאנדאן
ולח"ו הרב שמואל בראך שליט"א אבד"ק קאנאש
מו"ה חיים צבי פריד מאנן הי"ו
ולאבו מרה מנחם שלמה פריד מאנן הי"ו

אייראפע

הכנס בניהם לעול התורה והמצוות

מו"ה אשר זעליג לעוו הי"ו, לאנדאן
בן מו"ה ישעי' זאב לעוו הי"ו
מו"ה משה ראטבארט הי"ו, מאנטשעסטער
בן מו"ה שלום ברוך ראטבארט הי"ו
וחתן מו"ה מענדל מאשק אוויטש הי"ו

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

מו"ה אברהם (בר' אשר אנט שיל), תאומים
מו"ה שלמה (בר' דל) גליק הי"ו

הולדת הבנות

מו"ה יעקב (בר' יוסף) קליין הי"ו
מו"ה יואל צבי (בר' אשר אנט שיל) ליכטענשטיין הי"ו
מו"ה שלום משה (בר' ל) פעלדמאן הי"ו
מו"ה יואל אלימלך (בר' שלמה יעקב) מערץ הי"ו

הכנס בניהם לעול התורה והמצוות

מו"ה אברהם סאלינסקי הי"ו
מו"ה יודא פרענקל הי"ו
מו"ה שמואל שהנהברון הי"ו

מאנטריאל

הולדת הבת

מו"ה פנחס בראך הי"ו

הכנס בניהם לעול התורה והמצוות

מו"ה מנחם ליבערמאן הי"ו
מו"ה אשר יהודה קראוסי הי"ו
חתן מו"ה ברוך אברהם פעלמוטער הי"ו

לאירוס צאצאיהם

מו"ה אברהם דוד גליק הי"ו, ק"י	הבה"ח יואל נ"ו	מו"ה אברהם מייזעלס הי"ו, מאנטריאל
מו"ה יעקב ישראל פרינד הי"ו, ק"י	הבה"ח אברהם יושע נ"ו	מו"ה יצחק שטיין הי"ו, וומ'ס
מו"ה משה כהנא הי"ו, ב"פ	הבה"ח יצחק אייזיק נ"ו	מו"ה בנימין גאלדבערגער הי"ו, ב"פ
מו"ה מאיר לוי אינדיג הי"ו, ב"פ	הבה"ח משה הער נ"ו	מו"ה שמחה אפפעל הי"ו, ב"פ
מו"ה שלום ווייסמאן הי"ו, אנטווערפן	הבה"ח אליעזר נ"ו	מו"ה משה יוסף וואזנער הי"ו, מאנטשעסטער

לנישוא צאצאיהם

מו"ה אהרן דוד מיטטעל מאנן הי"ו, וומ'ס	החתן מרדכי לייב נ"ו	מו"ה ליפא ווייס הי"ו, ב"פ
מו"ה גדלי' ליבערמאן הי"ו, וומ'ס	החתן יצחק אייזיק נ"ו	משפ' הגה"צ מזיבוי זצ"ל, ב"פ
מו"ה דוד לייב זיכער מאנן הי"ו, ק"י	החתן יעקב צבי אביגדור נ"ו	מו"ה אברהם יודא סאמעט הי"ו, וומ'ס
הרב ר' אלי' מרדכי כ"ץ ר"מ בשיבתנו ב"פ	החתן פנחס לייב נ"ו	מו"ה אברהם שמואל ראזענבערג הי"ו, מאנסי
משפ' פעלדמאן שיחי', ב"פ	החתן מרדכי נ"ו	מו"ה ישראל אלימלך שווימער הי"ו, וומ'ס
מו"ה פנחס פיקטלער הי"ו, ב"פ	החתן אהרן צבי נ"ו	מו"ה עזרא כ"ץ הי"ו, ב"פ
מו"ה דוד ראבינער הי"ו, ב"פ	החתן פנחס לייב נ"ו	מו"ה חיים מאלוביצקי הי"ו, ווען
הרב ר' יואל מאשקאוויטש זומ"ץ קרית טאהש	החתן יעקב שלום נ"ו	הרב ר' אשר חיים ווייזער מו"ץ בקהילת ב"פ

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6166382

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-52764837 און אין אר"י 845-662-5579